

KHAZAR REVIEW

XƏZƏR XƏBƏR

№ 353 İyul 2016

khazar-review.khazar.org

AYLIQ DƏRGI

ISSN 2218-2772

XƏZƏR UNIVERSİTETİ ŞƏRQİ AVROPA VƏ MƏRKƏZİ ASİYANIN İLK 100 UNIVERSİTETİ ARASINDA

Azərbaycan universitetləri arasında isə birinci

İyunun 14-də QS təşkilatı tərəfindən 2016-cı il üçün Avropa və Mərkəzi Asiyanın inkişaf etməkdə olan ölkələrinin ən yaxşı universitetlərinin illik reytingi müəyyənləşdirilmişdir.

Reyting siyahısına Avropa və Mərkəzi Asiyadan inkişaf etməkdə olan aşağıdakı 21 ölkənin ən yaxşı 200 ali təhsil müəssisəsinin adı daxil edilmişdir: Azərbaycan, Albaniya, Belarus, Bosniya və Herseqovina, Bolqarıstan, Xorvatiya, Çexiya, Estoniya, Macarıstan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Latviya, Litva, Polşa, Rumıniya, Rusiya, Serbiya, Slovakiya, Sloveniya, Türkiyə və Ukrayna.

Keçən illə müqayisədə reytingdə bu il Azərbaycandan 6 ali təhsil müəssisəsi iştirak edib. Həmin ali məktəblərin adı ən yaxşı 200 universitet sırasına daxil edilmişdir.

Reyting siyahısına görə, Xəzər Universiteti reytingdə iştirak edən Azərbaycanın digər ali təhsil müəssisələri arasında ən yaxşısı seçilərək **68-ci** yeri tutub.

Reytingə qatılan digər Azərbaycan universitetlərindən – Bakı Dövlət Universiteti 88-ci,

Qafqaz Universiteti 89-cu yerdə,

Azərbaycan Dillər Universiteti 121-130-cu,

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

və ADA Universiteti isə 150-200-cü yerlər arasında qərarlaşıb. Ətraflı məlumatı bu link vasitəsilə əldə etmək olar:

[http://www.topuniversities.com/universityrankings/eecarankings/2016#sorting=rank+region="+country="+faculty="+stars=false+search=Xəzər+Universitetinin+bu+uğuru+haqqında+Azadlıq](http://www.topuniversities.com/universityrankings/eecarankings/2016#sorting=rank+region=) qəzetinin internet sahifəsində (<http://www.azadliq.info/141632.html>), Moderator.az saytında (<http://www.moderator.az/news/141209.html>) geniş xəbər yayımlanmışdır

KHAZAR UNIVERSITY AMONG THE TOP 100 UNIVERSITIES OF EASTERN EUROPE AND CENTRAL ASIA

The First Among the Azerbaijan Universities

QS University rankings organized annual ranking of the best universities in Emerging Europe and Central Asia (EECA) for 2016.

Top 200 universities out of 21 EECA countries- Azerbaijan, Albania, Belarus, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, Croatia, Czech Republic, Estonia, Hungary, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Lithuania, Latvia, Poland, Romania, Russia, Serbia, Slovakia, Slovenia, Turkey and Ukraine- have been included to the the list.

Compared to previous QS University rankings, 6 universities from Azerbaijan participated in the ranking. The names of those universities have been included to list of top 200 universities.

According to the results of the ranking, Khazar University took **68th** place scoring 51.9 points.

Other universities took the following places:

Baku State University - 88th place;

Qafqaz University - 89th place; University of Languages- 121-130th place;

State Economic University of Azerbaijan 150-200th place and;

ADA University 150-200th place.

For more information, you can visit the following link:

[http://www.topuniversities.com/universityrankings/eecarankings/2016#sorting=rank+region="+country="+faculty="+stars=false+search=An+article+on+this+achievment+of+Khazar+University+was+published+on+the+website+of+the+newspaper+Azadliq](http://www.topuniversities.com/universityrankings/eecarankings/2016#sorting=rank+region=) An article on this achievement of Khazar University was published on the website of the newspaper "Azadliq" (<http://www.azadliq.info/141632.html>), the site "Moderator.az" (<http://www.moderator.az/news/141209.html>).

İÇİNDƏKİLƏR

Xəzər Universitetinin 25 illik yubileyi münasibətilə təntənəli mərasim	4
<i>Aytaj Pashayeva, Hamlet Isakhanli. Higer Education Snapshot of Azerbaijan.</i>	20
"Dünya" məktəbində şahmat seansı.	25
Xəzər Universitetinin "Imagine" komandası "Tələbə dünyası" televiziya proqramında.	27
Akademik departamentlərin elmi fəaliyyəti üzrə reytingi müəyyənləşdirildi	29
Potensial məktəb direktorları üçün seminar	31
ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirinin "Imagine" komandası ilə görüşü.	32
Azərbaycan elmi "Böyük Çöl" I Beynəlxalq Humanitar Elmlər Forumunda uğurla təmsil olunub	36
Azərbaycan-Türkmənistan əlaqələrində yeni səhifə.	39
"Ölülər" əsəri yeni quruluşda nümayiş olundu.	40
NDU xəbərləri	42
<i>Hamlet İsaخانli. Liam Fox'un dalğalar silsiləsi</i>	46
<i>Hamlet Isakhanli. Tide-table of Liam Fox</i>	49
Əməkdaşlarımız və tələbələrımız gənc rəssamın fərdi sərgisində	54
Xaricdə təhsil almaq üçün seçilmiş tələbələri məlumatlandırma sessiyası	56
Xəzər Universiteti ilə Yunus Əmrə İnstitutu arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalandı	60
"TWINNING" layihəsi çərçivəsində Xəzər Universitetində görüş	62
Hamlet İsaخانlinin İstanbulla işgüzar səfəri	65
<i>Əlirza Balayev. Gənclərə örnek olan ömür.</i>	66
<i>Şinasi Dikman. Elçilər.</i>	68

1995-ci ilin
yanvarından nəşr olunur

Təsisçi:
Xəzər Universiteti

Baş redaktor:
Hamlet İsaخانli

Baş redaktor müavini:
Əlirza Balayev

Redaksiya heyəti:
Cəmal Mustafayev
Əjdər Ağayev
Əlia Axundova
Səlim Fəzli
Kriyaz Aslan

İngilis dilində
məqalələrin redaktoru:
Marta Lami

Rəssamı:
Miri Rəfiq Əbdülrəhmanov

Kompüter tərtibatçısı:
Nigar Aydınova

Foto:
Multimedia Mərkəzi

Address:
41 Məhsəti str., Bakı
(near the "Neftçilər" metro)

Tel.: (+99412) 323 93 13

(+99412) 421 10 93 (209)

GSM: (+99450) 321 31 69

Faks: (+99412) 493 93 79

E-mail: xazarxabar@khazar.org

Certificate: 376

Index: 67178

Copies: 3000

It has been published
since January 1995

Founder:
Khazar University

Editor-in-chief:
Hamlet Isakhanli

Associate editors:
Əlirza Balayev

Editorial members:
Jəmal Mustafayev
Əjdər Ağayev
Əlia Akhundova
Səlim Fəzli
Kriyaz Aslan

Editor of English Texts:
Marta Lami

Design by:
Miri Rəfiq Əbdülrəhmanov

Computer graphics:
Nigar Aydınova

Photo:
Multimedia Centre

XƏZƏR UNİVERSİTETİNİN 25 İLLİK YUBİLEYİ MÜNASİBƏTİLƏ TƏNTƏNƏLİ MƏRASİM

İyunun 16-da Xəzər Universitetinin Mərmər salonunda universitetin 25 illiyi münasibətilə təntənəli mərasim keçirildi. Mərasimdə universitet rəhbərliyi və əməkdaşlar, qonaqlar iştirak edirdilər.

Mərasim Xəzər Universitetinin tarixi və qazandığı nailiyyətlər haqqında universitetin Multimedia mərkəzinin hazırladığı sənədli filmin nümayişi ilə başlandı (Film Youtube'da yerləşdirilmişdir: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLUBP1kPTxSFrB3YYx7YzXafx1p5MvWX3w>).

Sonra universitetin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı çıxış edərək, 25 il əvvəl azsaylı sadıq əməkdaşlarla qurmağa başladığı bu ali təhsil müəssisəsinin ötən müddət ərzində keçdiyi yola nəzarət saldı, çətinliklərdən və uğurlardan, qarşıda duran vəzifələrdən danışdı.

Qeyd etdi ki, iyunun 14-də QS təşkilatının Avropa və Mərkəzi Asiyanın inkişaf etməkdə olan ölkələrinin ən yaxşı universitetlərinin 2016-cı il üçün müəyyənləşdirdiyi illik reyting siyahısında Xəzər Universiteti 68-ci yerdə olmaqla Azərbaycan universitetləri arasında, əvvəlki illərdə olduğu kimi, yenə də birinci yərə çıxmışdır.

Daha sonra universitetdə 20 ildən artıq çalışmış əməkdaşların adları elan edildi və mərasimdə iştirak edənlərə "Xəzər Universitetinin 25 illik yubileyi münasibətilə universitetin inkişafında göstərdikləri xidmətlərə görə" təşəkkürnamələr təqdim olundu. Təşəkkürnamələri universitetin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Həmlet İsayanov və rektor, fəlsəfə doktoru Həsən Nəkrəliyev təqdim etdilər.

Universitet Elmi Şurasının qərarı ilə Hamlet İsaخانlının xüsusi təşəkkürnamə ilə təltif edildiyi də elan olundu və təşəkkürnaməni ona Hassan Niknafs təqdim etdi. Təşəkkürnamə ilə təltif edilənlər haqqında universitetin Multimedia mərkəzinin hazırladığı slayd-şoular nümayiş olundu.

Təltif olunanlar adından Tarix və arxeologiya departamentinin müdürü Roza Arazova, ingilis dili və ədəbiyyatı departamentinin baş müəllimləri Fəxrəngiz Nəslrova və Uldiya Həmidova çıxış edərək, Xəzər Universitetinin ilk illərindən söhbət açdılar, xatirələr danışdılar.

“Dünya” məktəbinin direktoru Mərufə Mədətli yubiley münasibətilə universitetin ünvanına xoş sözlər söylədi və hədiyyə təqdim etdi. Mərasim Musiqi və incəsənət departamentinin müdiri, pianoçu Zülfiyyə Sadıqovanın rəhbərliyi ilə hazırlanmış geniş konsert proqramı ilə müşayiət olundu.

Universitetin Kamera orkestrinin və pianonun müşayiəti ilə Müslüm Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının solisti, universitetin vokal müəllimi Məhsəti Cəbbarova və Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrının solisti, əməkdar artist Fərid Əliyevin ifasında müxtəlif mahnılar səsləndi. Universitetdə yeni yaradılmış, müəllim və əməkdaşlardan ibarət xor qrupu da ilk dəfə çıxış etdi. Yubiley tortunun kəsilməsi ilə təntənəli mərasim başa çatdı.

CEREMONY TO MARK 25TH ANNIVERSARY OF KHAZAR UNIVERSITY

On June 16, a ceremony was held at Khazar University to mark the 25th anniversary of the university. The university administration and employees, guests participated in the ceremony. The ceremony started with the demonstration of the documentary made by Multimedia Center about the history and achievements of Khazar University. Then, Hamlet Isaxanli, the founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees made a speech. In his speech Hamlet Isaxanli looked back the way Khazar University has passed since its establishment and spoke about the challenges, achievements and future goals of the university. He also noted that, Khazar University ranked 68th according to the annual ranking released by QS in Emerging Europe and Central Asia for 2016, being the first among the Azerbaijan universities.

The names of the employees who worked at Khazar University for more than 20 years were announced and the participants were awarded with gratitude. The gratitudes were presented by Hamlet Isaxanli, the founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees and Dr. Hasan Nlknafts, President of the University.

According to the Academic Council's decision Hamlet Isaxhanli was awarded with special gratitude and it was presented by Hasan Nlknafts. A slide-show made by Multimedia center about those who were awarded was demonstrated.

On behalf of the awarded, Associate Professor Roza Arazova, Head of the Department of History and Archeology, Firangiz Nasirova, Lydia Hamidova Senior Instructors of the Department of English Language and Literature made speeches. They spoke about the first years of Khazar University and shared their memories.

Marufa Madatli, the director of "Dunya" School addressed good wishes to universite and presented gifts. The ceremony was accompanied with the concert organized by Associate Professor Zulfiyya Sadigova, Head of the Department of Music and Fine Arts. Mashati Jabbarova, voice coach of the university, soloist of Muslum Magomayev Azerbaijan State Philharmonic and Meritorious Artist Farid Əliyev, soloist of Azerbaijan State Academic Opera and Ballet Theatre performed different songs. The newly established university choir of teachers and employees performed for the first time. The ceremony came to an end with cutting the holiday cake.

К 25-ЛЕТИЮ «ХАЗАР»А

Когда родился «Хазарёнок»,
Он был для нас родной ребёнок.
Свои заботы позабыли,
Мы вместе все его растили.

И вырос он, впитав от нас,
Наши черты и наш наказ:
Чтоб был он стойким и могучим,
Здоровым, мудрым и везучим.
Чуть хитроватым, ироничным,
Чуть скептиком, чуть аскетичным,
Упрямым, щедрым, терпеливым.

В меру весёлым и игривым.
Суровым, строгим, иногда,
Когда случается беда,

Отзывчивым и справедливым.
Но к недрутам не примиримым!
Чтоб помнил всех своих родных

И долго жил и после них,
Храня любовь и благодарность
За нашу верность, труд и

храбрость,
Чтоб не забыл наших имён,
Что были во главе знамён,

Принёсших славу и признание
За достижения и старанья.
Так назовём же имена

Чтоб не забылись никогда:
Гамлет, Наил, Магомед,
Джабир, Афган, Нана, Руфат,
Земфира, Тофиг, Фирангиз,
Нателла, Роза, Айбяниз,
Гатига, Саифа, Керим,
Лейла, Камала, Рафиг муаллим,
Наш величавый Исахан,
И вечно занятой Шахин,
Севда, Илаха, Гюльхат,
Эльдар, Ирина, Кифаят,
Людмила, Разия, Татьяна,
Зинят, Теймур и Шарафат,
Закир, Маиса и Афат,
Нигяр, Бейляр, Хумар, Исмет,
Зарифа, Лидия, Наги,
Орудж, Чингиз, Самир, Пири,
Фахрэнда, Князь Аслан и Намик,
Здесь все мы кнут и все мы пряник!
Живи и славься наш «Хазар»!
Дерзай, мужай и развивайся,
Твори, борись и не сдавайся,
Азербайджан твоя отчизна,
Твой облик и твоя хоризма!

Лидия Гамидова,
Старший преподаватель
департамента
Английского языка и литературы,
Работает в «Хазар»е с 1994 года

XƏZƏR UNIVERSİTETİ BRAGANÇA POLİTEKNİK İNSTITUTU İLƏ ƏMƏKDAŞLIĞA BAŞLAYAÇAQ

İyunun 9-da Xəzər Universitetinin "Neftçilər" kampusunda Bragança Politeknik İnstitutunun nümayəndələri ilə görüş keçirildi.

Bragança Politeknik İnstitutu Portuqaliyada tətbiqi elmlər universitetidir. Görüşdə institutu kimya mühəndisliyi üzrə professor, Porto Universitetində (Portuqaliya) Dövlət Laboratoriyasının daimi üzvü Dr. Simão Pinho və institutun Texnologiya və menecment fakültəsinin nümayəndəsi Dr. Paula Odete Fernandes təmsil edirdilər.

Xəzər Universitetindən isə rektor Dr. Hassan Niknafs, Tədris İşləri üzrə prorektor professor Məhəmməd Nuriyev, İnkişaf mərkəzinin direktoru Rəziyə İsayeva, Keyfiyyətin təminatı şöbəsinin direktoru Lyudmila Sotova və Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin direktoru Turan Cəfərova görüşdə iştirak edirdilər.

Görüşdə akademik və elmi tərəfdaşlıq imkanlarını araşdırmaq, Erasmus+ proqramı çərçivəsində əməkdaşlıq və ikili dərəcə proqramlarının yaradılması məsələləri müzakirə olundu.

KHAZAR UNIVERSITY TO COOPERATE WITH THE POLYTECHNIC INSTITUTE OF BRAGANÇA

On June 9, a meeting with the representatives of the Polytechnic Institute of Bragança (IPB - Instituto Politécnico de Bragança) was held on the Neftchiler campus of Khazar University.

The Polytechnic Institute of Bragança (IPB - Instituto Politécnico de Bragança) is a Portuguese University of Applied Sciences. At the meeting, the Institute was represented by Dr. Simão Pinho, a professor in chemical engineering and a permanent member of the State Associate Laboratory at the University of Porto (Portugal) and Dr. Paula Odete Fernandes from the Department of Economics and Management and School of Technology and Management of IPB.

Khazar University was represented by Dr. Hassan Niknafs, President of Khazar University, Prof. Məhəmməd Nuriyev, Vice-rector for Academic Affairs, Rəziyə İsayeva, Development Director, Lyudmila Sotova, Head of Quality Assurance Center, and Turan Jafarova, Director of International Affairs Office.

The main goals of the meeting were to explore academic and scientific partnership opportunities, discuss cooperation within Erasmus Plus program and development of double degree programs.

HIGHER EDUCATION SNAPSHOT OF AZERBAIJAN

HERB

Higher Education in Russia and Beyond

Higher Education Landscape in Post-Soviet Countries:
25 Years of Changes

Aytaj Pashayeva

Independent researcher in the field of
higher education, Germany
aytajpashayeva@gmail.com

Hamlet Isakhanli

Chairman of the Board of Directors,
Khazar University, Azerbaijan
hamlet@khazar.org

As we informed, (*Khazar Review*, June, 2016) a summary of the comprehensive study conducted by Professor Hamlet Isakhanli, the founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees and the researcher Aytaj Pashayeva, was published in the summer 2016 edition of the scientific journal "HERB" (*Higher Education in Russia and Beyond*) (no. 2(8), 2016, p.17-18). We introduce the article.

DRIVERS OF CHANGE IN HIGHER EDUCATION

During the Soviet times, Azerbaijan's higher education system resembled that of other Soviet republics. Higher education institutions catered industry and public institutions with specialized labor to serve the system.

Education was tightly controlled by the government and shaped by the needs of the economy. Since the independence, higher education system has changed and developed under the influence of internal (demographic, political, social, and economic) and external factors (International relations, involvement of international development organizations, etc.). Increased interest in privatization and private institutions, emerging need for meeting

the demand for skilled labor in the new open market economy, and the goal of upgrading the system in accordance with international standards to better integrate into the world were amongst the major drivers of change.

INSTITUTIONAL DIVERSITY AND DIFFERENTIATION

Changes following the independence were reflected in numbers and diversity of institutions. In 1990, right before the collapse of the Soviet Union, there were 17 higher education institutions providing education to 105,000 students in Azerbaijan. During the academic year 2013- 14, about 151,000 students studied in 53 institutions.

The establishment of new public universities was carried out through merging and splitting previously existing universities as well as non-university institutions. For instance, eleven teacher technicums (technical vocational schools) in different regions of Azerbaijan were upgraded to branches of Azerbaijan Teachers Institute and later, united under Azerbaijan Pedagogical University. "Institutes" are slowly phasing out in the system as they are relabeled as "universities." The upgrade of former Soviet institutes into universities was also followed by program expansion and system developments. Major increase was observed in the number of comprehensive higher education institutions due to the government's regional development policy. During the Soviet time, there was only one comprehensive university in the country – Azerbaijan State University. There are five state and eleven private comprehensive universities now. Unlike during the Soviet period, most of the regional institutions nowadays provide not specialized but rather comprehensive education. However, when universities are compared, there is an apparent difference in relation to research and internationalization policies between regional institutions and those in the capital. State universities in the capital city and some private universities focus more on research and attracting international students, while regional universities perform low on these two dimensions.

EXPANSION OF PRIVATE UNIVERSITIES

The increase in the number of higher education institutions was partially due to degraded quality of vocational education and its decreased value in the country, as well as to the expansion of private and cross border universities. Within the first fifteen years after the independence (1990-2005) gross enrolment ratio in vocational education fell from 38.9% in 1990 to 14.2% (AEU & UNESCO 2008).

Therefore, more than 100 private post-secondary (vocational colleges) and higher education institutions were established during the first five years of independence. The key factor that propelled the increase was the society's awakening interest in privatization and private enterprise.

Corruption issues and low educational quality in public institutions also contributed towards the appeal to the private institutions; instead of embarking upon studies with uncertain cost due to bribery at a public university, parents and students started viewing private universities as a better alternative (Catterall & McGhee 1996). Growing demand in graduates with English language skills trained in important fields such as business, management and administration and public universities' failure to meet this demand created fertile conditions for the private sector.

HIGHER EDUCATION ENROLMENT

However, the increase in the number of higher education institutions and interest in higher education was not followed by a rapid and prominent growth in student enrolment. On the contrary, gross enrolment ratio declined in the first years of independence and reached the 1980s level only in 1998.

Decrease in enrolment was caused by the introduction of tuition fees and new admission system. Due to economic decline, poverty and war after the independence, families could afford neither tuition fees nor the costs of tutoring for admission exams. The expansion of the private sector ceased too with the introduction of new quality assurance mechanisms. While some private universities established themselves as institutions providing fair and quality education, others were notorious for corruption and low quality. Therefore, only 10 out of 100 newly established private institutions acquired formal legal status after being evaluated by an expert commission by the Ministry of Education and obtained permission for functioning from the Cabinet of Ministers in 1995 (Catterall & McGhee 1996). Not only the decline in numbers but also limited resources, centralized admission process, tightly controlled higher education market and educational quality resulted in low participation rates in tertiary education (Aliyev 2011). In 2012, 20.2% of the five-year-after-secondary-school cohort were enrolled in vocational (4.2%) and higher education (16%).

CONCLUSION

Currently, higher education system in Azerbaijan encompasses diverse public and private Institutions, which are ranked yearly based on their reputation and attractiveness to students. Institutions also demonstrate horizontal diversity with various foci of study and research.

Yet, the diversity and differentiation of higher education does not make it more accessible for students. Azerbaijan still remains a country with an elitist higher education system with one of the lowest enrolment rates among the former Soviet countries.

REFERENCES

Aliyev R. (2011) Azerbaijan: How Equitable Is Access to Higher Education? *Khazar Journal of Humanities and Social Sciences*, 14(1), 20-37.
Avakov, R. & Atakishiyev, A. 1984. "Public Education in Soviet Azerbaijan: Appraisal of an Achievement".

UNESCO: International Institute for Educational Planning Azerbaijan Economists' Union (AEU) and UNICEF. (2008). Budget Investments in Health and Education of Azerbaijani Children. AEU and UNICEF, Baku, Azerbaijan.

Catterall, J.S., & McGhee, J. (1996). The Emergence of Private Postsecondary Education in the Former Soviet Republic of Azerbaijan. *International Higher Education*, 3-5.

https://herb.hse.ru/data/2016/06/09/1116816162/1HERB_08_view.pdf

RESEARCH MEETING WITH MASTER STUDENTS

Researchers of Khazar University Computational Research Center (KCRC) met with Prof. Arif Memmedzadeh, the leading petroleum expert in Azerbaijan, at Khazar University on Saturday (11th June 2016).

Master students of KCRC Usama Ahmed Khand ("Developing techniques for detecting the hydrate formation conditions in oil and gas field operations") and Yannick Agbhor ("Micro structural analysis and characterization of methane hydrate reservoirs, its implications to current possible production methods") presented their work during the meeting. Dr. Hasan Niknafs, President of the University; Dr. Eldar Shahgaldiyev, Head of the Division for Graduate Studies and Research; Dr. Jestin Mandumpal, Lead Researcher of Computational Materials of Design and Optimization of Materials (CLDOM at KCRC); and Ms. Leyla Salayeva of the Division for Graduate Studies and Research also participated in the meeting.

Prof. Arif Memmedzadeh interacted with the students during their presentations and inquired about the possibility of application of their works in the booming oil and gas industry in Azerbaijan and other parts of the world. Describing the research work at KCRC as promising, Prof. Memmedzadeh and other participants also expressed a genuine interest in fruitful collaboration between the researchers in Higher Oil School of Azerbaijan and Khazar university scholars. The researchers were recommended to continue their work as PhD students starting from the beginning of the 2016-2017 educational year.

POTENSİAL MƏKTƏB DİREKTORLARI ÜÇÜN SEMİNAR

İyunun 10-da Xəzər Universitetində təşkil olunmuş "Potensial məktəb direktorları üçün təlim" layihəsi çərçivəsində "idaraetmə" mövzusunda keçirilən seminarların ilk qonağı Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı oldu. O, "Təhsildə idaraetmə: nəzəriyyədən praktikaya" mövzusunda mühazirə ilə çıxış etdi. H. İsxanlı, həmçinin, Xəzər Universitetinin yaradılmasından, bu yolda yaşanan uğurlu və çətin təcrübəsindən danışdı.

Seminarın sonunda H.İsxanlı iştirakçıların suallarını cavablandırdı.

"DÜNYA" MƏKTƏBİNİN YENİ FİLİALİ HAQQINDA QISA FİLM YOUTUBE'DA

Xəbər verildiyi kimi, Xəzər Universiteti "Dünya" məktəbinin Sumqayıt şəhərində filialı yaradılmağa başlanmışdır. "Dünya" məktəbi və Xəzər Universiteti media mərkəzlərinin bu barədə hazırladıqları qısa film *Youtube* sosial şəbəkəsində yerləşdirilmişdir.

Filmi izləmək üçün bu linkə daxil olmaq lazımdır:

<https://www.youtube.com/watch?v=d0IVoRzybEo&feature=youtu.be>

"DÜZGÜN ÜNSİYYƏT QURMA YOLLARI VƏ BƏDƏN DİLİ" MÖVZUSUNDA SEMİNAR KEÇİRİLDİ

İyunun 12-də Şəmkir şəhərində "Zəka" Gənclərin İntellektual İnkişaf və Yaradıcılıq Mərkəzinin və Xəzər Psixoloji Xidmət Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə "Düzgün ünsiyyət qurma yolları və bədən dili" mövzusunda psixoloji seminar keçirildi. Seminarın mövzusu ilə bağlı iştirakçılar maraqaçı, Xəzər Psixoloji Xidmət Mərkəzinin direktoru Məlak Kərimova məlumatlandırdı.

Seminarla müəllimlər, valideynlər, şagirdlər, psixoloqlar fəal iştirak etdilər və onları maraqlandıran suallar cavablandırıldı.

Sonda iştirakçılara sertifikat təqdim olundu.

"XƏZƏR"İN MÜƏLLİMİNİN MƏQALƏSİ ALMANİYADA ÇAP OLUNUB

Xəzər Universitetinin Siyasi elm və beynəlxalq münasibətlər departamentinin müəllimi və doktorantı Elsevər Məmmədovun məqaləsi Almaniyada "Nomos" nəşriyyatı tərəfindən "Caucasus, the EU and Russia – Triangular Cooperation?" kitabında çap edilmişdir. "Şərq Tərəfdaşlığı və digər proqramlar çərçivəsində Avropa Birliyi (AB)-Azərbaycan əməkdaşlığı: Azərbaycanın xarici siyasət perspektivindən baxış" adlı məqaləsində Elsevər Məmmədov AB ilə münasibətləri, xüsusilə Avropa Qonşuluq Siyasəti və Şərq Tərəfdaşlığı çərçivəsində əməkdaşlığı Azərbaycanın xarici siyasət prizmasından təhlil etmişdir.

Məqalədə AB ilə münasibətlər kontekstində Azərbaycanın xarici siyasət məqsədləri, eləcə də AB-nin bu proqramlar çərçivəsində Azərbaycandan gözləntiləri və Azərbaycanın həmin gözləntilərə baxışı tədqiq olunur.

İyunun 20-də Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyi (AzərTac) rəsmi internet sahifəsində bu nəşr haqqında xəbər yayıb:

http://azertag.az/xeber/Xezer_Universitetinin_emekdasinin_meqalesi_Almaniyada_chap_olunub-963214

"DÜNYA" MƏKTƏBİNDƏ ŞAHMAT SEANSI

İyunun 13-də Xəzər Universiteti "Dünya" məktəbində şahmat seansı keçirildi. Seansda Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı və "Dünya" məktəbinin təsisçisi Nailəxanım İsayeva, məktəb rəhbərliyi, uşaqlar arasında respublika çempionları və mükafatçılarından ibarət qrup, şagirdlər, valideynlər iştirak edirdilər.

Tədbirin açılışında çıxış edən professor Hamlet İsaخانlı şahmatın əhəmiyyətindən danışaraq, seansın keçirilməsini təqdir etdi və belə tədbirlərin uşaqların məntiqi tərakkürünün inkişafında rolunu xüsusi qiymətləndirdi.

Seansı "Dünya" məktəbinin şahmat müəllimi, FIDE ustası Elşad Rzayev aparırdı. Eyni zamanda, tədbirdə məktəbin şahmat müəllimi Şəlalə Hüseynova da iştirak edirdi. 45 lövhə üzərində eyni vaxtda oyunların gedişi gərginliklə bərabər, həm də xoş təəssüratlar yaratdı.

Qaliblər xüsusi diplom və hədiyyələrlə təltif olundular.

XƏZƏR UNIVERSİTETİNƏ BEYNƏLXALQ QƏBULUN SEÇİM PROSESİ SONA ÇATDI

İyunun 14-də 2016-2017-ci tədris ili üçün beynəlxalq qəbulun seçim prosesi sona çatdı. Seçim prosesinin nəticələri bütün namizədlərə email vasitəsilə bildirildi.

Xəzər Universitetində seçim prosesi üç mərhələdən: ərizələrə ilkin baxış, onların nəzərdən keçirilməsi və yarımfinalçıların müsahibəsindən ibarətdir. Seçim prosesi hər fakültə tərəfindən yaradılmış seçki komitələri tərəfindən həyata keçirilir.

Dünyanın hər yerindən bir çox namizədlər Xəzər Universiteti və onun təklif etdiyi Beynəlxalq Təqaüd Proqramına böyük maraq göstərirdi. Bunun nəticəsi olaraq, universitetə 50-yə yaxın ölkədən 600-dən çox ərizə daxil oldu. Beynəlxalq qəbulun elan olunduğu gündən son müraciət tarixinə qədər qəbul şərtləri haqqında ətraflı məlumat veb saytda mövcud idi və maraqlanan namizədlərə müxtəlif kommunikasiya kanalları vasitəsilə bildirilirdi.

Əvvəlki illərdə olduğu kimi, universitetə böyük həcmdə yüksək rəqabətli ərizələr daxil oldu. Seçki komitəsi üçün bir çox güclü namizədlər arasında ən yaxşılara seçmək olduqca çətin bir tapşırıq idi. Bir neçə namizəd tam təqaüd qazandı. Namizədlərin marağını və ərizələrin sayını nəzərə alaraq, seçki komitəsi məhdud sayda güzəştli təqaüdlər də təklif etdi.

Xəzər Universitetinə göstərdikləri marağa görə bütün namizədlərə təşəkkürümüzü bildiririk. 2016-2017-ci tədris ilində yeni əcnəbi tələbələri universitetdə görməyi səbirsizliklə gözləyirik.

SELECTION FOR 2016-2017 ACADEMIC YEAR COMPLETED

On June 14, 2016, the selection process for the 2016-2017 academic year was completed. The results of the selection process have been communicated to all candidates via email.

The selection process at Khazar University is a rigorous three-stage process that includes application screening, application review and interviews and it is carried out by the selection sub-committees formed by each school.

Applicants from all over the world showed interest in Khazar University and its International Scholarship Program. As a result, Khazar University received more than 600 applications from around 50 countries. Detailed information about admission requirements was available on the website and interested candidates were informed via various communication channels from the opening of the international admission cycle until the deadline.

As in previous years, a large number of strong and highly-competitive applications were received. The Selection Committee had a difficult task of choosing among numerous outstanding candidates. A number of applicants received full tuition fee scholarships. Taking into consideration the high interest of applicants and the quality of applications, the selection committee also offered a limited number of partial scholarships.

We thank all applicants for their interest in Khazar University and the time they invested in their applications! We look forward to welcoming new international students in 2016-2017 academic year.

"XƏZƏR"İN ƏMƏKDAŞI ADA UNIVERSİTETİNDƏ MÜHAZİRƏ OXUDU

İyunun 16-da Coğrafiya və ətraf mühit departamentinin müdiri Rövşən Abbasov ADA Universitetinin Bakı Ətraf Mühit Məktəbində (*Baku Environmental School*) "İntegrasiyalı su idarə olunması" (*Integrated Water Management*) adlı mühazirə oxudu. Mühazirə müxtəlif nazirliklərin və dövlət şirkətlərinin nümayəndələri tərəfindən maraqla dinlənildi.

XƏZƏR UNIVERSİTETİNİN

magne

KOMANDASI

"TƏLƏBƏ DÜNYASI"
TELEVİZYA PROGRAMINDA

İyunun 15-də Xəzər Universitetinin "Imagine" komandası "Tələbə dünyası" televiziya programında çıxış etdi. Proqram AzTV-də - dövlət televiziyası kanalında yayımlanmışdır.

Komandanın verilişdəki çıxışı P2P: Ekstremizmə qarşı Mübarizə Programında iştirakı həsr olunmuşdu.

Komandanın üzvləri proqramda iştirakları, marketinq kampaniyaları ilə bağlı təcrübələri və 2016-cı il iyunun 27-də Vaşinqtonda (ABŞ) keçiriləcək təqdimat hazırlıqları haqqında danışdılar. DİNARA Kətibli komandanın adının yaranması haqqında məlumat verdi: "Demək olar ki, hər layihə "Gəlin, təsəvvür edək!" sözləri ilə başlayır və biz də komanda olaraq istədik ki, bu dünyanı ekstremizm olmadan təsəvvür edək".

Nəmin Zari ABŞ-da olacaq təqdimat və komandanın gözləntiləri haqqında danışdı. Erlan Süleymanov gənc nəsilləri ekstremizmin müxtəlif formalarından qorumağın vacibliyini vurğuladı. Əllüseyin Ağayev isə komandanın onlayn fəaliyyəti və bunun müxtəlif sosial media şəbəkələrində kampaniyanın təbliğində və daha geniş kütləyə çatdırılmasında necə rol oynadığından bəhs etdi.

Universitetin Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin direktoru Turan Cəfərova P2P: Ekstremizmə qarşı Mübarizə Programı, onun məqsədi və Xəzər Universitetinin proqramda iştirakı haqqında müsahibə verdi. Verilişdə Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانli iştirak etmişdir.

On June 15, 2016, the Imagine Team of Khazar University appeared on the Student World TV program. The program is broadcast on AZTV, a state TV channel.

The Team's appearance on the TV show was dedicated to its victory in the P2P: Challenging Extremism Program and its upcoming visit to the USA to present their marketing campaign to the senior judges and compete for the main prize.

Members of the team Imagine spoke about their experience participating in the program, working on the marketing campaign, and the preparation to their upcoming presentation in Washington, D.C. on June 27, 2016. Dinara Katibli spoke about the origin of the team's name.

"Almost every project usually begins with 'let's imagine' words – we as a team wanted to imagine this world without extremism," explained Dinara. Narmin Zari, spoke about the upcoming presentation in the USA and the team's expectations from it. Erlan Suleymanov emphasized how important it was to protect younger generations from various forms of violent extremism. Alihuseyn Agayev spoke about the team's presence online and how it utilized various social media outlets to promote their campaign and reach out to a wider audience.

Ms. Turan Jafarova, Director of International Affairs Office, gave an interview about the P2P: Challenging Extremism program, its goal and Khazar University's participation in it.

Professor Hamlet Isaxanli, the founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees, participated in the program.

A MEETING OF KHAZAR UNIVERSITY WITH REPRESENTATIVES OF UCL INSTITUTE OF EDUCATION

On June 29, a meeting with the representatives of England's UCL Institute of Education was held at Khazar University. Dr. Clare Brooks, Head of the Department of Curriculum, Pedagogy & Assessment and Dr. Moya Wilkie, Head of the Department of International Relations were informed about the activities of Khazar University, especially School of Education and about the projects implemented by the order of Ministry of Education related to the education system.

Dr. Elza Semedli, Dean of the School of

Education, Raziya Isayeva, Development Director, Dr. Mukhtar Hajizada, Head of the Department of Political Science and International Relations, Dr. Eynur Mehdiyev, Coordinator of the Department of English Language and Literature, Dr. Irada Khalilova, Head of the Biology Department, Lala Hamidova, instructor at the Department of English Language and Literature participated in the meeting. The perspectives of future cooperation between these two universities were discussed during the meeting.

AKADEMİK DEPARTAMENTLƏRİN ELMİ FƏALİYYƏTİ ÜZRƏ REYTINGİ MÜƏYYƏNLƏŞDİRİLDİ

İyunun 17-də Xəzər Universitetində akademik departamentlərin elmi fəaliyyəti üzrə reytinginin müəyyənəndirilməsinin nəticələri ilə əlaqədar iclas keçirildi. Görüşdə fakültə dekanları, departament müdirləri və professor-müəllim heyəti iştirak edirdilər.

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qayyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı iclası açaraq, nüfuzlu beynəlxalq jurnallarda tədqiqat nəticələrinin çap olunması əhəmiyyətini qeyd etdi.

Sonra universitetin Keyfiyyətin təminatı mərkəzinin direktoru Lyudmila Sotova reytingin nəticələri və diqqət yetirilməsi zəruri olan məsələlər haqqında məlumat verdi.

Qeyd edək ki, 18 akademik departament 8 göstərici üzrə araşdırmaya cəlb edilmişdi.

Qiymətləndirməyə əsasən ən yüksək nəticə Riyaziyyat departamentində əldə olunmuşdur.

Xəzər Universitetinin akademik departamentlərinin elmi fəaliyyəti üzrə reyting nəticələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

1. Riyaziyyat 2. Bioloji elmlər 3. Coğrafiya və ətraf mühit 4. Mədəniyyət və dillər 5. Kimya 6. Psixologiya 7. Neft mühəndisliyi 7. Jurnalistika 7. Siyasi elmlər və beynəlxalq münasibətlər 8. Təhsil 9. İqtisadiyyat və menecment 10. İngilis dili və ədəbiyyatı 11. Azərbaycan dili və ədəbiyyatı 12. Hüquq 13. Kompüter elmləri 14. Tarix və arxeologiya 14. İnşaat mühəndisliyi 14. Elektronika və telekommunikasiya.

**SEMINAR:
"ƏLİLLİYİ OLAN ŞƏXSLƏRLƏ
360 DƏRƏCƏ ÜNSİYYƏT"**

İyunun 18-də "Əlilliyi olan şəxslərin Azərbaycanın ali təhsil müəssisələrinə inteqrasiyasının təməlinin qoyulması" (ESFIDIP) Tempus layihəsinin rəhbəri Rima Məmmədova "Potensial məktəb direktorlarına məktəbin idarə edilməsi üzrə təlim kursları"nın iştirakçılarına "Əlilliyi olan şəxslərlə 360 dərəcə ünsiyyət" adlı seminar keçirdi. Seminar zamanı R. Məmmədova iştirakçılara ESFIDIP layihəsi, əlillik və qanunvericilik, inklüziv təhsil və əlilliyi olan şəxslərlə ünsiyyət, davranış və etik qaydalar haqqında məlumat verdi, mövzuya uyğun vörkşop keçirildi və videoya baxıldı.

Tədbirdə təxminən 20 nəfər orta məktəb direktoru və müəllim iştirak edirdi.

**"360 DEGREE COMMUNICATION
WITH STUDENTS WITH DISABILITIES"
SEMINAR**

On June 18, Rima Mammadova, project manager and coordinator for the Center for Students with Disabilities held a seminar entitled "360 Degree communication with Students with Disabilities" for the participants of "Training Course for Potential School Directors". During the seminar Rima Mammadova gave information to the participants about the project ESFIDIP, disabilities, related legislation, inclusive education and ethical treatment of students with disabilities. Then a workshop, related to the topic, was held and a video was shown.

About 20 school directors and teachers participated in the event.

ELM VƏ TƏHSİL İŞÇİLƏRİ QUBA ŞƏHƏRİNDƏKİ SOYQIRIM MUZEYİNDƏ

2016-cı il iyunun 19-da Xəzər Universitetinin təmsilçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Həmid İsmayilov və onu müşayiət edən elm və təhsil işçiləri Quba şəhərindəki Soyqırım Muzeyində oldular. Muzeyin qurulmasında iştirak etmiş tarix elmləri doktoru Solmaz Təhmid və muzeyin direktoru Səidə Abbasova muzeyin tarixi, eksponatları və inkişafı barədə geniş məlumat verdilər.

POTENSIAL MƏKTƏB DİREKTORLARI ÜÇÜN NÖVBƏTİ SEMINAR

İyunun 23-də Xəzər Universitetinin "Neftçilər" kampusunda keçirilən "Potensial məktəb direktorları" təlim kursunda "Qonaq mühazirəçilər" silsiləsindən növbəti seminar keçirildi. Marmar zalda təşkil edilən seminarın budəfəki məruzəçi qonağı Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin müdiri Məhəbbət Vəliyeva idi.

"Ümumtəhsil məktəblərini idarə edən təhsil rəhbərlərindən gözlənilən keyfiyyətlər və bacarıqlar" mövzusu ilə çıxış edən M. Vəliyeva potensial məktəb direktorlarının seçilməsi prosesi ilə əlaqədar ətraflı məlumat verdi. Eyni zamanda, məktəblərdəki mövcud vəziyyətlə əlaqədar nümunələr göstərərək, məktəb rəhbərinin bilik, idarəçilik bacarıqları ilə yanaşı, şəxsi keyfiyyətlərinə də diqqət çəkərək, rəhbərin hər bir davranışı, sözü, geyimi ilə rol-model olmasının əhəmiyyətini vurğuladı. Mühazirəsinin sonunda M. Vəliyeva iştirakçıların suallarına cavab verdi.

Görüşdə iştirak edən Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin İnkişaf layihələri və innovasiya şöbəsinin müdiri, Xəzər Universitetinin müəllimi Lamiyə Şərəfxanlı da işinə məsuliyyətli yanaşan, vaxtdan, resurslardan səmərəli idarə edən, təşəbbüskar və yaradıcı təhsil rəhbərlərinə olan böyük ehtiyacı vurğuladı.

ABŞ-IN AZƏRBAYCANDAKI SƏFİRİNİN

KOMANDASI İLƏ GÖRÜŞÜ

XƏZƏR XƏBƏR № 353 İyul 2016

İyunun 22-də Amerika Birləşmiş Ştatlarının Azərbaycanıdakı səfiri Robert Sekuta Xəzər Universitetinin "Imagine" komandasının ABŞ-a səfər edəcək beş üzvü və komanda lideri ilə görüş keçirdi. Məlum olduğu kimi, "Imagine" komandası P2P: Ekstremizmə qarşı Mübarizə Proqramında iştirakları çərçivəsində hazırladıqları və həyata keçirdikləri marketinq kampaniyası ilə top finalçılardan biri seçilmişdir. P2P proqramında Xəzər Universitetinin komandasının iştirakı Xəzər Universitetinin Beynəlxalq əlaqələr şöbəsi və İqtisadiyyat və menecment fakültəsi ilə birgə koordinasiya edilir.

ABŞ səfirliyi tərəfindən görüş iştirakçıları ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri Stefen Qays, Mədəniyyət üzrə attaşé Emi Petersen, Sosial şəbəkələr üzrə mütəxəssis Ullik Nelson, İnzibati İşlər üzrə assistent Venera Əliyeva və Məzunlarla İş üzrə koordinator Səbinə Abdullayeva idilər.

"Imagine" komandası görüş iştirakçılarına hazırladıqları marketing kampaniyalarının ümumi məzmununu təqdim etdi. Səfir komandanın ərsəyə gətirdiyi layihənin konseptini çox yüksək qiymətləndirdi və onları finalçılardan biri olmaqla qazandıqları nailiyyətə görə təbrik etdi.

R. Sekuta komandaya Vaşinqtonda münstflər qarşısında keçiriləcək son təqdimatda uğur diləməklə yanaşı, vaxtlarını gözəl keçirməyi də tövsiyə etdi. Komandanın İldər Səna İmran "Imagine" komandasına göstərilən dəstək üçün səfirə təşəkkür etdi.

Görüşün sonunda səfir R. Sekuta ilə xatirə şəkli çəkildi.

Görüş haqqında məlumat ABŞ-ın Azərbaycanda Səfirliyinin rəsmi Facebook sahifəsində yerləşdirilmişdir:

<https://www.facebook.com/baku.usembassy/>

U.S. AMBASSADOR ROBERT F. CEKUTA MEETS WITH TEAM IMAGINE OF KHAZAR UNIVERSITY

On June 22, the U.S. Ambassador Robert F. Cekuta met with five members of Team Imagine and the team leader who would travel to the USA this week. The Imagine team was selected as one of the top teams for the campaign they designed and implemented within their participation in the Peer-to-Peer (P2P): Challenging Extremism Program. Participation of Khazar University's team in the P2P Program is coordinated jointly by the International Affairs Office and the School of Economics and Management.

Participants of the meeting from the U.S. Embassy included Mr. Stephen Gulce, Public Affairs Officer, Ms. Amy Petersen, Cultural Affairs Officer, Mr. Wilke Nelson, Social Media Specialist, Ms. Venera Aliyeva, Administrative assistant, and Ms. Sabina Abdullayeva, Alumni Outreach Coordinator.

After a brief introduction, Team Imagine gave

an overview of their campaign to Ambassador Cekuta. He greatly appreciated the concept, and congratulated the team with this distinguished achievement.

Ambassador Cekuta expressed his best wishes for final presentation in Washington, D.C. and asked the team members to enjoy their time in United States. Team Leader, Ms. Sana Imran, extended gratitude to the ambassador for the encouragement and support rendered to Team Imagine. At the end of the meeting, a group photo with Ambassador Cekuta was taken.

The meeting was highlighted in a post on the official Facebook page of the U.S. Embassy in Azerbaijan:

<https://www.facebook.com/baku.usembassy/>

Pictures for this news story were provided by the U.S. Embassy in Azerbaijan.

**XƏZƏR UNIVERSİTETİ
EKSTREMİZMƏ QARŞI
KEÇİRİLƏN BEYNƏLXALQ**

3 MÜSABİQƏDƏ
CÜ YERƏ
LAYİQ
GÖRÜLDÜ

2016-cı il iyunun 28-də Xəzər Universitetinin İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin tələbələrindən ibarət komandası P2P: Ekstremizmə qarşı Mübarizə proqramında Azərbaycanı təmsil etdi. Ekstremizmə qarşı keçirilən bu beynəlxalq

müسابiqədə dünyanın hər yerindən iştirak edən 110 universitetdən yalnız üçü finala seçildi. Bu müسابiqə ABŞ Dövlət Departamenti və EdVentures Partners şirkətinin birgə təşəbbüsüdür.

Top 3 komanda öz kampaniyalarını ABŞ Dövlət Departamentinin münisiflər heyətinə təqdim etdi. Ən son sıralanma belədir:

1-ci yer	ROÇESTER TEXNOLOGİYA INSTITUTU	ROÇESTER, NYU-YORK, ABŞ
2-ci yer	VESALIUS KOLLECI	BRÜSSEL, BELÇİKA
3-cü yer	XƏZƏR UNIVERSİTETİ	BAKİ, AZƏRBAYCAN

Müسابiqədəki iştirakları bitdikdən sonra, komanda hal-hazırda ABŞ Dövlət Departamenti tərəfindən maliyyələşdirilən 10 günlük Beynəlxalq Liderlik Proqramında iştirak edir.

KHAZAR UNIVERSITY **IS 3RD IN A GLOBAL COMPETITION AGAINST EXTREMISM**

| 35

On June 28, Team of Khazar University comprised of students from the School of Economics and Management represented Azerbaijan in the annual P2P: Challenging Extremism program.

Only top three teams were selected from among

over 110 universities from around the world participating in this global competition countering extremism. This initiative is a collaborated effort of the U.S. Department of State and EdVentures Partners.

Top three teams presented their campaigns to a panel of judges from the U.S. Department of State. The final ranking of the top teams is as follows:

1 st place	ROCHESTER INSTITUTE OF TECHNOLOGY	ROCHESTER, NY, U.S.
2 nd place	VESALIUS COLLEGE	BRUSSELS, BELGIUM
3 rd place	KHAZAR UNIVERSITY	BAKU, AZERBAIJAN

Following the completion of the competition, the team is now attending a 10-day International Visitors Leadership Program sponsored by the U.S. Department of State.

“XƏZƏR XƏBƏR”İN AMEA NİZAMİ

ADINA ƏDƏBİYYAT İNSTITUTUNDA BÜROSU

AZƏRBAYCAN ELMİ “BÖYÜK ÇÖL” I BEYNƏLXALQ HUMANİTAR ELMLƏR FORUMUNDA UĞURLA TƏMSİL OLUNUB

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasını AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəylinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti təmsil edib.

Forumda Türk Akademiyası tərəfindən türkçülük elminin inkişafında göstərdikləri xidmətlərə görə bir sıra elm xadimlərinə qızıl medal təqdim edilib.

Beynəlxalq Türk Akademiyasının təşkilatçılığı ilə Qazaxıstanın paytaxtı Astana şəhərində, Nazarbayev Mərkəzində mayın 23-24-də “Böyük Çöl” adlı I Humanitar Elmlər Forumu keçirilib.

Türkdilli ölkələrin müstəqilliyinin 25 illiyi və Türk yazısı günü münasibətilə keçirilən Forumda Qazaxıstanın dövlət katibi Gülşara Əbdixəlilova, türkdilli dövlətlərdən, eləcə də dünyanın bir çox ölkələrindən rəsmi şəxslər, beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri, diplomatik nümayəndəliklərin təmsilçiləri, 20 ölkədən 200-dən çox ekspert və alimlər iştirak ediblər.

Tədbir çərçivəsində Azərbaycanın Qazaxıstandakı səfiri Rəşad Məmmədov “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri diplomu”nu müasir ədəbiyyatın görkəmli nümayəndəsi və tanınmış ictimai xadim Oljas Süleymenovə təqdim edib. Xatırladaq ki, bir neçə gün əvvəl dövlətimizin başçısı İlham Əliyev 80 illik yubileyi münasibətilə Oljas Süleymenovun “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri diplomu” ilə təltif edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

Prezident İlham Əliyevin təbrik məktubunu oxuyan səfir Rəşad Məmmədov Oljas Süleymenovun 1990-cı ilin Qanlı Yanvar hadisələri zamanı öz ictimai fəaliyyətində Azərbaycan gerçəkliklərini son dərəcə obyektiv işıqlandırdığını bildirib və qeyd edib ki, onun anti-nüvə hərəkətilərdə parlaq vətəndaş mövqeyi dünyada nüvə silahı sınaqlarının qadağan edilməsi uğrunda mübarizədə, heç şübhəsiz, öz rolunu oynayıb.

Forumda "Avrasiya məkanında elmi əməkdaşlıq və inteqrasiya: müasir yanaşmaların axtarışı", "Türkologiya yeni mərhələdə: Metodoloji yanaşmalar, müasir texnologiyalar və fənlərarası aspektlər", "Türk İrsi müasir etnik-mədəni inteqrasiya kontekstində", "Böyük Çöl" sivilizasiyası: ümumi və xüsusi" mövzusunda panellərdə müzakirələr aparılıb. "Böyük Çöl"ün mədəniyyəti, həmin sivilizasiyada insanın formalaşması kimi mövzular müzakirə olunub. Həmçinin humanitar elmlərin fundamental əsaslarla öyrənilməsi üçün ideyalar və nəticələr ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Məşhur alimlərin tarix, arxeologiya, etnoqrafiya, folklor, ədəbiyyat və incəsənət, dil və terminologiya elmlərinə və sahələrinə, latın əlifbası məsələlərinə dair mülahizələri maraqla dinlənilib.

Bakıda keçirilmiş Birinci Türkoloji Qurultayın 90 illiyinə həsr edilmiş "Türkologiya yeni mərhələdə: metodoloji yanaşmalar, müasir texnologiyalar və fənlərarası aspektlər" mövzusunda keçirilən panelin moderatoru akademik İsa Həbibbəyli olub. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Birinci Türkoloji Qurultayın 90 illiyi

münasibətilə imzaladığı sərəncamın böyük əhəmiyyətini xüsusi vurğulayan akademik İsa Həbibbəyli yubileyə bağlı digər türkdilli dövlətlərlə yanaşı ölkəmizdə də keçirilən tədbirlərdən ətraflı danışib. "Türk dünyasında inteqrasiya prosesləri: ədəbi-tarixi ənənələr və müasir dövr" adlı məruzə ilə çıxış edən akademik İsa Həbibbəyli qurultayın tarixi və elmi əhəmiyyəti, müzakirə olunmuş məsələlər, təmsil olunmuş ölkələr və Birinci Türkoloji Qurultayın nümayəndələri, onların sonrakı taleyi haqqında geniş danışib. O, Birinci Türkoloji Qurultayın 131 nəfərlik nümayəndə heyətinin ölkələr üzrə adlarını bəyan edərək görkəmli türkoloq alimlərin xatirəsini minnətdarlıq hissi ilə yad edib. Akademik İsa Həbibbəylinin sədrlik etdiyi iclasda Seul Universitetinin professoru Yonq Sonq Li (Koreya), Əhməd Baytursunov adına Dilçilik İnstitutunun baş elmi işçisi Alimxan Junisbek (Qazaxıstan), Türk Dil Qurumunun prezidenti Mustafa Kaçalın (Türkiyə), Miçiçan Universitetinin professoru Timur Kocaoğlu (ABŞ), İstanbul Universitetinin professoru Osman Fikri Sartaqaya (Türkiyə) və Rusiya EA Sibir Şöbəsi Filologiya

İnstitutunun direktor müavini, professor Natalya Şirobokova (Rusiya) Altay dilləri üzrə tədqiqatlar, ümumi türk əlifbası, türk ədəbi abidələri, türk dünyasının ümumi latın əlifbasına keçid məsələləri, müasir türk dünyasının tarixi əlaqələri və sair mövzularda məruzələrlə çıxış edib, fikir və mülahizələrini bildiriblər.

Beynəlxalq forum çərçivəsində Türk Dünyası Elmlər Akademiyaları Birliyinin də toplantısı keçirilib. Qurumun rəhbərliyində AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəylinin də təmsil olduğu iclasda bir sıra məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb, mühüm əhəmiyyətə malik qərarlar qəbul olunub. Birinci Türkoloji Qurultayın 90 illiyi ilə bağlı tədbirlər planından danışan akademik İsa Həbibbəyli türk dünyasında müştəşakilliklə keçiriləcək yubiley tədbirlərinin koordinasiya, əhatə dairəsi, mövzuları barədə ətraflı söhbət açıb, təkliflərini səsləndirib. Türkdilli respublikalarda qeyd olunacaq yubiley tədbirlərindən sonra akademik İsa Həbibbəylinin təklifi ilə yekun beynəlxalq elmi konfransın bu ilin noyabr ayında Bakıda keçirilməsinin planlaşdırıldığı və tədbirin elmi istiqamətləri barədə fikir mübadiləsi aparılıb. Ümumilikdə iclasda latın

əlifbası, inteqrasiya, doktorantura hazırlığı, birgə tədqiqatlar, inqakt faktorlu jurnallarla əməkdaşlıq və sairə məsələlərdən ətraflı bəhs olunub, geniş müzakirələr aparılıb.

Azərbaycan elminin uğurla təmsil olunduğu Beynəlxalq konfransda AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Möhsün Nağısoylunun dil problemləri üzrə məruzəsi maraqla dinlənilib. Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun əməkdaşı, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Zaur Həsənovun, AMEA Rəyasət Heyətinin elmi katibi, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Ağahüseyn Şükürovun və başqa alimlərin də məruzələri beynəlxalq tərkibli redaksiya heyəti tərəfindən bəyanilib.

Forumda Türk Akademiyasının fəaliyyəti dövründə nəşr edilən kitabların sərgisi də keçirilib.

Tədbir çərçivəsində bir sıra beynəlxalq elmi müəssisələrlə Türk Akademiyası arasında Memorandum imzalanıb.

Birinci Beynəlxalq Humanitar Forumunda Azərbaycanı elm adamları ilə yanaşı Milli Məclisin deputatları, bir sıra nazirlikləri, dövlət strukturlarını təmsil edən digər nümayəndələr, jurnalistlər də iştirak ediblər.

Türkmenistan Elmlər Akademiyasında iyunun 12-də keçirilmiş Elm günündə ölkəmizi Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli təmsil edib. Elm günündə Azərbaycandan başqa dünyanın 14 ölkəsindən – Amerika, Rusiya, Yaponiya, İspaniya, Hindistan, Pakistan, İran, Çexiya, Qazaxıstan, Belarus, Ukrayna, Özbəkistan, Qırğızıstan və Gürcüstandan gəlmiş akademik qurumları və universitetləri təmsil edən tanınmış elm adamları əvvəlcə Türkmenistan Elmlər Akademiyasının (TEA) Texnopark şəhərciyində yaradılmış elm-istehsalat birliklərinin işi və ölkə elminin ən son nailiyyətlərini əks etdirən sərgi ilə tanış olublar.

Sonra Akademiyanın Texnopark şəhərciyindəki Akt zalında «Elm, texnika və innovasiya texnologiyaları xoşbəxtlik və inkişaf dövründə» mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirilib. Türkmenistan Elmlər Akademiyasının prezidenti, TEA-nın müxbir üzvü Meret Aşırbəyevin sədrlik etdiyi plenar iclasda 8 ölkəni təmsil edən alimlərin və elm təşkilatçıların elmi məruzələri dinlənilib. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli plenar iclasda «Azərbaycan Türkmənistan ədəbi əlaqələri» mövzusunda elmi məruzə ilə çıxış edib.

Bundan başqa, Türkmenistan Elmlər Akademiyası Əlyazmaları İnstitutunun akt zalında Akademiyanın Humanitar Elmlər Bölməsinə aid elmi-tədqiqat institutlarının rəhbərləri və əməkdaşları ilə görüş keçirilib. Görüşdə AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli tərəfindən Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunun çap etdiyi türkmən ədəbiyyatının böyük klassiki Məhdimqulu Fəraqinin «Divan»ının təqdimatı olub. Məhdimqulu Fəraqinin 1914-cü ildə Buxara şəhərində daş basması üsulu ilə

nəşr olunmuş «Divan»ının nadir nüsxələrini Azərbaycan alimləri Bakıda Əlyazmalar İnstitutunun fondundan tapıb aşkara çıxarmışlar. «Divan»da indiyədək Məhdimqulu Fəraqinin külliyyatına daxil edilməmiş naməlum şeirlər və parçalar vardır. «Divan»ın Bakı nəşrini Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunun alimləri ilə Türkmenistan Elmlər Akademiyası Əlyazmalar İnstitutunun əməkdaşları birgə elmi əməkdaşlıq layihəsi kimi çapa hazırlamışlar. «Divan»ın Bakı nəşrinə akademik İsa Həbibbəyli «Məhdimqulu Fəraqi və Azərbaycan ədəbiyyatı» adlı ön söz yazmışdır. Bundan başqa, filologiya elmləri doktoru Paşa Kərimov və filologiya elmləri namizədi İsmixan Osmanlının da Məhdimqulu Fəraqinin yaradıcılığına, əsərlərinin nüsxə fərqlərinə aid məqalələri Bakı nəşrində yer almışdır. Bakı nəşrində «Divan»ın türkmənca nüsxəsinin faksimilesi və mətni, habelə Azərbaycan dilinə çevrilmiş tam mətn və izahlar oxuculara çatdırılmışdır. Bu, Məhdimqulu Fəraqinin əsərlərinin ilk akademik nəşridir.

Təqdimat mərasimində çıxış edən AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli görkəmli türkmən şairi Məhdimqulu Fəraqinin «Divan»ının Bakı nəşrinin ədəbi-tarixi əhəmiyyətindən danışaraq bu müştərek nəşri çoxəsrlik ənənələrə malik olan Azərbaycan-Türkmenistan əlaqələrinin müstəqillik dövrü mərhələsinin əlamətdar hadisəsi adlandırıb. Tədbirdə çıxış edən Türkmenistan Elmlər Akademiyasının Əlyazmalar İnstitutunun direktoru, TEA-nın müxbir üzvü Annaqurban Aşırov, Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru, professor Qızılgül Kiyasova və başqaları Məhdimqulu Fəraqinin nadir «Divan»ının Bakı nəşrinin əhəmiyyətindən bəhs edərək, qarşılıqlı əlaqələrin perspektivlərindən söz açıblar.

“ÖLÜLƏR”

ƏSƏRİ YENİ QURULUŞDA NÜMAYİŞ OLUNDU

AMEA Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunun və Akademik Milli Dram Teatrının birgə təşkilatçılığı ilə İyunun 24-də teatrda böyük mütəfəkkir Cəlil Məmmədquluzadənin “Ölülər” əsərinin ilk tamaşasının 100 illiyinə həsr edilmiş tədbir keçirilib və tragikomediyə yeni quruluşda nümayiş olunub.

Tədbirdə Milli Məclisin deputatları, tanınmış elm və mədəniyyət xadimləri, həmçinin teatr ictimaiyyətinin nümayəndələri iştirak ediblər. Teatrın direktoru, tamaşanın quruluşçu rejissoru və rəssamı, Xalq artisti Azərpaşa Nemət çıxış edərək bildirib ki, məşhur “Ölülər” tragikomediyası bədii xüsusiyyətlərinə görə dünya dramaturgiyasının klassik nümunələri sırasına daxil olub. 1909-cu ildə yazılmış “Ölülər” komediyası ideya orijinallığı, mövzu zənginliyi ilə bərabər, bədii vasitələri, janr xüsusiyyətləri və s. cəhətlərdən də kamil bədii sənət incisidir.

Azərbaycan Nemət deyib ki, yeni quruluşda hazırlanan tamaşa Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin sifarişində ərsəyə gəlib. Görkəmli bəstəkar, SSRİ Xalq Artisti Qara Qarayevin "Ölülər"ə bəstələdiyi musiqi yeni tamaşada simfonik orkestr üçün işlənilib. Musiqi Üzeyir Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Simfonik orkestri tərəfindən ifa olunur.

Tamaşanın elmi məsləhətçisi, AMEA-nın vitse-prezidenti, Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru, akademik İsa Həbibbəyli deyib ki, "Ölülər" dünya ədəbiyyatında ən mükəmməl dram əsərləri ilə yanaşı durmağa layiq bir əsərdir. Əsər dünya dillərinə tərcümə olunarsa, böyük maraq doğurar və insanları həyat və ölüm haqqında yenidən düşünməyə məcbur edər. Ötən 100 il ərzində "Ölülər" qədər teatrlarımızın repertuarında yer tutan ikinci bir əsərə rast gəlmək mümkün deyil. Bu əsər Azərbaycanda neçə-neçə görkəmli sənətkarın yetişməsinə, tanınmasına təkan edib.

Akademik deyib ki, "Ölülər"dəki komizim bir xalqın taleyi ilə bağlı olan dərin ictimai uyğunsuzluğun, ölü şüurla ağıl, mənəvi korluqla gözəlaçlıq, ifrat xurafat və fanatizmlə sağlam düşüncə, həqiqətlə mistika arasındakı dərin, bəzən ziddiyyətin məhsuludur.

Diqqətə çatdırılıb ki, ilk dəfə tamaşada İsgəndər rolunda Mirzə Əliyev, Şeyx Nasrullah rolunda İsa Əliqulu Nəcəfov çıxış ediblər. Tamaşa çox böyük müvəffəqiyyət qazanıb. 1916-cı il aprelin 29-da ilk dəfə Bakıda göstərilən tamaşa həmin ilin iyununda Daşkənddə "Kolizey" teatrında (özbək dilində), iyul ayında Mahaçqala şəhər teatrında, avqustda Vladikafqazda, 1917-ci ildə Tiflisdə, Gəncədə, Naxçıvanda

və s. şəhərlərdə tamaşaya qoyulub və böyük müvəffəqiyyət qazanıb.

İsa Həbibbəyli bildirib ki, bu tamaşaya ilk dəfə baxan böyük ədiblərimiz Sultan Məcid Qənizadə, Hüseyn Cavid, Nəriman Nərimanov, Nəcəf bəy Vəzirov, Üzeyir Hacıbəyli və başqaları dəyərli fikirlər söyləyiblər.

Akademik vurğulayıb ki, hər zaman Azərbaycan mədəniyyətinə xüsusi diqqət və qayğı ilə yanaşan ulu öndər Heydər Əliyev də "Ölülər" əsərinə yüksək qiymət verib.

Sonra yeni quruluşda hazırlanmış tamaşa nümayiş olunub.

Yüksək zövqlə səhnələşdirilən tamaşa üçün rəngarəng dekorasiyalar hazırlanıb. Bu dəfə "Ölülər"in Şeyx Nasrullahı Xalq artisti Nurəddin Mehdiyev, Kəfi İsgəndəri isə aktyor Anar Heybatov olub. Tamaşa iştirakçılar tərəfindən böyük maraq və rəğbətlə qarşılanıb.

TÜRK DÜNYASININ UNUDULMAZ TARİXİ ŞƏXSİYYƏTLƏRİ

"ƏSRİN SİNAQLARINDA ƏDİB VƏ PAŞA – HÜSEYN CAVİD VƏ KAZIM QARABƏKİR"

İyunun 3-də NDU-da "Əsrin sinaqlarında ədib və paşa – Hüseyn Cavid və Kazım Qarabəkir" mövzusunda konfrans keçirilib. Konfrans hər iki ölkənin dövlət himnlərinin səsləndirilməsi ilə öz işinə başlayıb. Universitetin rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü Saleh Məhərrəmov konfransda çıxış edərək "Bir millət, iki dövlət" olan Azərbaycan - Türkiyə arasındakı çoxşaxəli münasibətlərin bugünkü uğurlu davamından, belə müstəqil tədbirlərin iki qardaş xalqın istiqlal tarixinin, milli-mənəvi dəyərlərinin gənc nəsil arasında təbliğində böyük rol oynamasından danışdı.

Kazım Qarabəkir vəqfinin sədri Timsal xanım Qarabəkir atası, Türkiyənin görkəmli hərbi və dövlət xadimi Kazım Qarabəkir Paşa haqqında məlumat verərək bildirib ki, o, 1918-1923-cü illərdə Türkiyənin istiqlal savaşında fəal iştirak etmiş, Şərqi cəbhəsinin komandanı kimi bir sıra əzəli türk torpaqlarının geri qaytarılmasında, ermənilərin sülh bağlamağa məcbur edilməsində əvəzsiz rol oynamışdır. Hərbi sahədəki xidmətlərinə görə 1918 - ci ildə diviziya generalı, sonra ordu generalı rütbəsinədək yüksəlmiş, "İstiqlal ordeni" ilə təltif olunmuşdur. Kazım Qarabəkir Paşa Azərbaycanın ərazi bütövlüyü-

nün təmin olunmasında, iki ölkə arasında diplomatik münasibətlərin inkişafında mühüm xidmətlər göstərmişdir. 1946-1948-ci illərdə Türkiyə Böyük Məclisinin sədri olmuşdur.

Mustafa Kamal Atatürklə birlikdə Anadolunu düşməndən xilas edən Kazım Qarabəkir ermənilərin qatli yetirdiyi ailələrin altı minə yaxın yetim uşağına sahib çıxmışdır. Timsal xanım slaydlar vasitəsilə 2003-cü ildə yaradılan Kazım Qarabəkir Paşa vəqfi, görkəmli sərkədanin 2011-ci ildən fəaliyyət göstərən ev muzeyi, muzeydə qorunub saxlanılan, Ərzurumdan Təbrizədək hərbi şücaətli əks etdirən nadir tarixi eksponatlar, fotolar haqqında məlumat verib.

Türkiyənin Naxçıvandakı baş konsulu Nihat Erşen çıxışında bildirib ki, türk dünyasının Kazım Qarabəkir Paşa, Hüseyn Cavid kimi görkəmli tarixi şəxsiyyətlərinin, türk xalqlarının dövlətçilik tarixinin, ədəbiyyat və mədəniyyətinin öyrənilməsi iki ölkə arasındakı sarsılmaz birliyin qorunub saxlanması və türklərin vahid düşmənlərinə qarşı birgə mübarizə baxımından zəruridir. "Turan Cavid" Qadın Mərkəzinin sədri Sevdə Cəfərova mərkəzin Cavid İrsinin təbliği istiqamətində gördüyü işlərdən, bu gün haqqında

söhbət açılan türk dünyasının iki nəhəng simasının gələcək nəsil üçün türkçülük, insanlıq örnəyi olmasından danışib.

Naxçıvan Dövlət Universitetinin professoru, Əməkdar elm xadimi Hüseyn Həşimli "Türk dünyasının mütəfəkkir ədibi" adlı məruzəsində dünya romantizm cərəyanının görkəmli nümayəndəsi Hüseyn Cavidin öz əsərlərində bəşəri dəyərlər, türkçülük, turançılıq ideyaları təbliğ etməsi, türk-müsəlman dünyasının Məhəmməd peyğəmbər, Əmir Teymur, İdrim Bəyazid kimi görkəmli şəxsiyyətlərinin obrazlarını canlandırması, yaradıcılığı ilə zəngin türk tarixini və mədəniyyətini təbliğ etməsi, Kazım Qarabəkir Paşa ilə tarixi görüşündən bəhs edib.

Qars Qafqaz Universiteti Fənn-ədəbiyyat fakültəsinin yardımçı dosentləri Oqtay Qızılcaya "Qurtuluş savaşında Şərq cəbhəsi komandiri", Cem

Tuysuz "Qars tarixində Kazım Qarabəkir" mövzusunda məruzələr ediblər. Məruzələrdə vurğulanı ki, Mustafa Kamal Atatürkün yaxın silahdaşı olan Kazım Qarabəkir Paşa 1919-cu ildə Osmanlı ordusunun Şərq cəbhəsinə komandanlıq edən zaman Naxçıvanın erməni-daşnak işğalçılarına qarşı müdafiəsində əvəzsiz rol oynayıb. Görkəmli türk sərkərdəsinin Naxçıvanda ordu, təhsil quruculuğu, teatr sənətinin formalaşmasında da müstəsna xidmətləri olub. Universitetin İncəsənət fakültəsinin, Tələbə Teatr Studiyasının hazırladığı bədii hissədə sözləri və musiqisi Kazım Qarabəkir Paşaya aid olan "Türk Yılmaz marşı", Turan Ofrazoğlunun "Türklərin Atatürkü" tamaşasından parça, Telli Pənahqızının "Paşam" şeiri, Azərbaycan-türk xalqlarının sarsılmaz birliyinin rəmzi olan "Azərbaycan - Türkiyə" mahnısı səslənib.

NDU-da ənənəvi məzun günü keçirilib. Universitetin rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü Saleh Məhərrəmov Azərbaycanda elm və təhsilin inkişafından, muxtar respublikada yerli kadr potensialının gücləndirilməsinə göstərilən dövlət qayğısından danışib. Rektor, universitetin 2015-2016-cı tədris ilindəki nailiyyətlərindən bəhs edərək bildirib ki, cari tədris ilində universitetdə bakalavr və magistratura pillələri üzrə 1451 gənc öz ali təhsilini başa vurub. Rektor, məzunları təbrik edərək onlara gələcək fəaliyyətlərində uğurlar arzu edib.

Maraqlı ssenari əsasında hazırlanan məzun

günündə universitetin inkişaf yoluna, tələbələrin elm və təhsildə, ictimai işlərdəki nailiyyətlərinə nəzər salınıb. Tədbir İncəsənət fakültəsinin, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar mədəniyyət işçisi Gülxarə Əhmədovanın rəhbərlik etdiyi Tələbə Teatr Studiyasının hazırladığı rəngarəng konsert proqramı ilə davam edib. İncəsənət fakültəsinin xalq çalğı alətləri ansamblının müşayiəti ilə mahnı və şeirlər ifa olunub. Bayram əhval-ruhiyyəli tədbirin sonunda məzunlar səhnəyə dəvət olunub, "Tələbəlik illəri" mahnısı səsləndirilib, xatirə şəkilləri çəkdirilib.

ACARISTAN MUXTAR RESPUBLİKASININ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİ NDU-DA

Acaristan Muxtar Respublikasının nümayəndə heyəti Naxçıvan Muxtar Respublikasına işgüzar səfər çərçivəsində İyunun 13-də NDU-da da olmuşdur. Universitetin rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü Saleh Məhərrəmov Acaristan Muxtar Respublikası Hökumətinin sədri Arçil Xabadzenin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini səmimi salamlayaraq muxtar respublikada ali təhsilin inkişaf səviyyəsi, universitetin strukturu, müxtəlif ixtisaslar üzrə kadr hazırlığı haqqında ətraflı məlumat vermişdir. Qeyd olunmuşdur ki, dünyanın 80-dən çox tanınmış universiteti ilə beynəlxalq əməkdaşlığa malik olan universitet bir sıra beynəlxalq layihələrin iştirakçısıdır. Tələbə mobilliyinin inkişaf etdirilməsi, müasir tədris üsullarının, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi diqqət mərkəzindədir.

Qonaqlar universitetin İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyaları Mərkəzində müasir elektron təhsil şəbəkəsinin idarə olunması, universitetin bütün binalarının şəbəkə fiber optik kəməllə birləşdirilməsi, kamera-nəzarət sistemi, 108 hektarlıq kampusu əhatə edən "Wi-Fi" şəbəkəsi barədə məlumat almışlar. Media mərkəzində yaradılan rəqəmsal multimedia infrastrukturunu, Universitet

Televiziyasında videodarsların xüsusi proqram vasitəsilə "HD" formatda çəkilib yaddaşa yazılması, universitetin internet portalındakı elektron mühazirə bölməsində yerləşdirilməsi prosesi, Elmi kitabxananın elektron kataloq-kartoteka sistemi, elektron kataloq köşkü və internet mərkəzinin fəaliyyəti ilə tanışlıq maraq doğurmuşdur. Qonaqlar universitet kampusunu gəzib müasir tədris binaları, tədrisin keyfiyyəti ilə maraqlanmışlar.

Qeyd olunmuşdur ki, 2012-ci ildə Naxçıvan və Batumi şəhərləri arasında əməkdaşlığa dair imzalanmış memorandumla, Batumi Dövlət Universiteti ilə Naxçıvan Dövlət Universiteti arasında bağlanmış müqaviləyə əsasən elm və təhsil sahəsində tərəfdaşlıq uğurla davam etdirilir. Hər iki ali təhsil müəssisəsində keçirilən müxtəlif beynəlxalq elmi konfranslarda tərəflər təmsil olunur, universitetlərarası tələbə və müəllim mübadiləsi prosesi həyata keçirilir.

Görüş zamanı gələcək əməkdaşlığın prioritet istiqamətləri müzakirə olunmuş, müəllim-tələbə mübadiləsi, virtual əlaqələrin inkişafı, müştərik tədbirlər ilə bağlı təkliflər dəyərləndirilmişdir.

İSRİL SƏFİRİ UNIVERSİTETDƏ

İsrailin Azərbaycan Respublikasındakı fəvqaladə və səlahiyyətli səfiri Dan Stav Naxçıvan Muxtar Respublikasına rəsmi səfəri çərçivəsində iyunun 21-də NDU-da da olmuşdur. Universitetin rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü Saleh Məhərrəmov qonağı salamlayaraq, universitetin strukturu, maddi-texniki bazası, mövcud fakültə və ixtisaslar haqqında ətraflı məlumat vermişdir.

Tədrisin və kadr hazırlığının keyfiyyətinin artırılması istiqamətində görülən işlərdən danışan rektor qeyd etmişdir ki, universitet TEMPUS çərçivəsində 5 beynəlxalq layihənin iştirakçısıdır. Tələbə mobilliyinin inkişafı nəticəsində universitetin bakalavr və doktorantları öz təhsillərini Polşa, Rumınyə, İspaniya, İtaliya, Çexiya və digər ölkələrin ali məktəblərində davam etdirirlər.

Səfir Dan Stav Naxçıvan Dövlət Universitetində

ənənəvi metodlarla yanaşı, müasir tədris üsullarının, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqindən məmnunluğunu ifadə etmiş, iki ölkə arasında elm, təhsil sahəsində əməkdaşlığın əhəmiyyətindən danışmışdır. Naxçıvan Dövlət Universiteti ilə İsrail universitetləri arasında əməkdaşlığın bünövrəsinin qoyulduğu görüşdə iqtisadiyyat, tibb, kənd təsərrüfatı və digər sahələr üzrə universitetlərarası əlaqələrin qurulması ilə bağlı təkliflər müzakirə edilmişdir.

Səfər zamanı Universitetin İnformasiya-Kommunikasiya Texnologiyaları Mərkəzi, Media Mərkəzi, universitet televiziyası və "Nuhçıxan" radiosunun fəaliyyəti ilə tanışlıq olmuşdur.

Mehriban Sultan,
NDU-nun Mətbuat şöbəsinin müdiri

Kitab, adətən, onu yazan insanın düşüncə dünyasını əks etdirir. Müəllifin həyatı, sevinc və kədər, hirs və sevgisi, qayğı və arzuları damcı-damcı kitaba hopur. Bədii ədəbiyyatda müəllifin kimliyi üzde deyil, sistemli deyil, gizli şəkildədir, tək bir obrazda deyil, bir neçə obraz arasında paylanılıb.

Britaniya Parlamentinin üzvü, keçmiş Müdafiə üzrə Dövlət katibi, həmçinin bir sıra hökumət vəzifələrində çalışmış olan L. Fox siyasət və idarəetmə təcrübəsinə malik hərəkət adamıdır.

HAMLET İSAXANLI

LIAM FOX'UN DALĞALAR SİLSİLESİ

(Bu məqalə ilk dəfə ingiliz dilində çap olunub: Hamlet Isaxanlı. Book review: Tide-table of Liam Fox. Khazar Journal of Humanities and Social Sciences, Volume 18, Number 3, 2015)

Müəllif kimliyi bədii əsərdə az yer tutsa belə, onun oynadığı rol xərkədə uzun roluna bənzəyir – miqdarı azdır, xərkəyin içində əriyib, amma onsuz xərkəyin dadı (dadı-duzul) olmazdı. Bədii olmayan ədəbiyyatda, məsələn, tarix olsun ya fəlsəfə, müəllif təhlil edir, açıq münasibətini bildirir; bu cür əsərlərdə, bədii ədəbiyyatdan fərqli olaraq, müəllif kimliyi süjet boyu özünü göstərir. Əsər ciddi tədqiqat üzərində qurulmuşsa, müəllif öz kimliyini gizli saxlamaq istəyir, obyektivliyə, “hamını bərabər gözə görmək” prinsipinə əməl etməyə çalışır, “biz” və “onlar” kimi iki qütblü fikir dünyası qurmur, simpati və ya antipati yox, empati düşüncəsi ilə hərəkət edir, daha doğrusu, çətin olsa da (müəllif də insandır!), bu cür hərəkət etməyə çalışır. Lakin daha bir əsər növü və ya müəllif yavaşması mövcuddur: “özümüzünkülər”ə müraciət edərək, onlara bəzi məqamları şərh etmək, başa salmaq, “biz”i nələrlə gözlədiyini anlatmağa çalışmaq, keçmişdə və bu gündə baş verənlərdən nəticə çıxarmaq və ya dərs almaq. Liam Fox’un “Rising Tides”i (Liam Fox. Rising Tides: Facing the Challenges of a New Era. Heron Books, 2013) bu sonuncu tip əsərlərə aid edilə bilər. Müəllif “Biz” sözü ilə dərin mənada Böyük Britaniyanı, geniş mənada Qərbi demokratiyasını nəzərdə tutur.

Beynəlxalq miqyasda fəaliyyətli ona yüksək rəngli dövlət adamları ilə görüşmək, söhbət etmək, maraqlı məsələlər haqqında onların fikir və rəylərini soruşmaq imkanı da vermişdir. Müəllif öz fikrini təsdiqləmək və ya yeni fikir söyləmək üçün kitabında bu cür rəylərə xeyli yer ayırmışdır. Kitab yeddi fəsil, giriş və epiloqdan ibarətdir. Birinci fəsil qloballaşma haqqındadır, iqtisadiyyat, mədəniyyət və kommunikasiya kimi sahələrdəki böyük asılılıqdan, həmçinin ciddi təhlükələrdən, qloballaşmanın qaranlıq tərəflərindən, Qərbi qarşı meydan oxumağa başlayanlardan söz açıq, demokratiyanın qısa tarixinə baş vurur. Müəllif kitab boyu dəfələrlə faşizm və xüsusilə kommunizm (SSRİ) üzərində qələbənin kapitalizmin tək iqtisadi və hərbi qüdrəti ilə deyil, həmçinin “mənavi qətiyyət”imiz, “vətənpərvər düşüncə”imiz və ya “ideoloji gücümüz” ilə əldə olunduğunu deyir.

LIAM FOXS

ŞAHƏ QALXAN DALĞALAR

YENİ ERANIN ÇAĞIRIŞLARI İLƏ UZ UZO

Müəllif sadə haqiqəti də yada salır: “siyasəti və beynəlxalq nüfuz iqtisadi gücün töhrəsidir” (Az: səh. 34, 1-ci fəsil). L. Fox Qərbin yalan və yanlışlarını qeyd etməyi unutmur, Qərbdəki özündən razılığı və ya həddən artıq sadələşməyi yada salır, İraq və Əfqanıstanda qısa vaxtda Qərbi demokratiyasını qurmaq istəyənlərə gülür... Bura başqa ölkələri də əlavə etmək və qəbilə ənənələrinin demokratiya davasını üstələdiyini yada salmaq mümkündür. Lakin, müəllif Çin barədə fikirlərində Çin və ümumiyyətlə, Asiyaya xas olan kollektivlik məsələsinə toxunmur, Qərbiyə demokratiyadan fərqli modellərin mümkünüyü və onların xeyli müddət hökm edəcəyi barədə fikir söyləmir.

"Qonşu dərdi" adlı ikinci fəsil "pis" qonşulara, birinci növbədə Pakistana, biraz da Şimali Koreya'ya həsr olunub. Pakistanın "dünya liderlərinin yuxusuna haram qatan", "dünyada ən təhlükəli ölkə" (Az, səh. 38, 39) və çox cəhətdən uğursuz dövlət olduğunu sübut etmək üçün Hindistanın parçalanması, onun qanlı nəticələri və Pakistanın siyasi tarixinə baş vurmuş, maraqlı xülasə və təhlillər vermiş, din və dil məsələlərində qeyri tolerantlıq olduğunu, onların ölkəni zəiflətdiyini, hətta parçaladığını sübut etməyə çalışmış, nüvə Pakistanının riskləri haqqında xüsusi söhbət açmışdır. Müəllif müsəlmanların Hindistana ancaq bəla gətirdiyini deyən tarixçilərdən alıntılar edir, amma Böyük Əkbər kimi Hind mədəniyyətinə himayədar olan, iki mədəniyyətli qovuşdurmağa çalışanları yada salmır. Böyük Moğollar birləşdirici rol oynamışdılar, ingilislər isə hind-müsəlman birliyini qoruya bilməmiş, sonda iki yerə parçalanmanın qarşısını ala bilmədilər.

Müəllifin Tac Mahal haqqında dediği sözlərlə tam şərəkən: "bu abidəni ilk dəfə gördüyüm zaman onun real həyatda şəkildəkindən nə qədər gözəl və təlqinedici olduğuna heyran qalmışdım" (səh. 45), mənə də buna bənzər fikir yaranmışdı, şəkillərin və sözlü təsvirlərin abidənin gerçək gözəlliyini əks etdirə bilmədiyi, gözle görünən gözəlliyin təsvirəgəlməz olduğu qənaətinə gəlmişdim.

Üçüncü fəsil - "Körfəz, İslam və global yolayrıqları" müəllifin İslamın mərkəzi sayılan coğrafiyada baş verənlərə münasibətini əks etdirir. Sünni və şiə müsəlmanlar, zəngin neft-qaz ələmi və Qərbi-Şərqi qarşıdurması, uzun zaman ingilislə-

rin nəzarət etdiyi bir məkandan (Bəhreyn, Küveyt, Qatər və Oman yalnız 1971-ci ildə müstəqil dövlət oldular) söhbət gedir. 1973-cü ildə Ərəb-İsrail savaşı baş verərkən "ABŞ müharibə zamanı İsraili silahlarla təchiz etmək yolunu seçəndə" Orta Şərqi ölkələri nəhayət öz haqlarını müdafiə etmək, öz güclərini bir qədər göstərmək, neft embarqosu elan etmək fikrinə düşdülər. Müəllif İran şahının "Bizə satdığınız taxılın qiymətini 300 faiz artırmısınız... Bizdən xəm neft alır və onu emal olunmuş neft-kimya məhsulları formasında bizdən aldığınız qiymətin 100 dəfə artığına ələ özümüze satırsınız... Bundan sonra neftimizi indikindən bəla qiymətə almağınız ədalətli olacaq. Deyək ki, məsələn, 10 dəfə artıq qiymətə" (səh. 101) kimi sözlərini, yəni müstəmləkəçiliyin bəla nəticələrinin olduğunu yada saldıqdan sonra xalis Qərbi təassübkeşliyi nümayiş etdirir: "Bəzi Avropa dövlətləri və Yaponiya neft embarqosuna məruz qalmaq üçün özlərini kobud və layəqətsiz şəkildə (*kursiv mənimdir* - H.L.) Amerikanın Orta Şərqi siyasətindən uzaq tutmağa çalışdılar" (səh. 101-102). Yəni, Qərbi ölkələri öz maraqlarına deyil, ABŞ-in başçılıq etdiyi Qərbi hamraylığına xidmət etməlidirlər. Bir qədər sonra müəllif etiraf edir: "Körfəz neftindən asılılığı aşkar olan yaponların vəziyyəti o qədər ağır idi ki..."

Britaniyanın Osmanlıni zəiflətmək üçün ərəb millətçiliyini qızışdırması, İslamçılığın güclənməsi və ərəb millətçiliyinin get-gedə zəifləməsi, Ərəb-İsrail savaşlarından söhbət açan müəllif əsas maraqlarından biri olan İrana keçir. İran tarixinə baş vurur, 20-ci əsrə aid hissə maraqla oxunur. O tarixin bəzi çox maraqlı məsələlərinə (məsələn, 1945-46-cı illər Azərbaycan böhranına) toxunmasa da, şah hökuməti və din, Şah, Məsəddiq və Qərbi qarşıdurmaları haqqında söhbət açmış, Xomeyni və İran İslam İnqilabı mövzusunı oxucunu öz arxasında apara bilən səviyyədə, sevä-sevä işləmişdir. İran-İraq savaşı və Qərbin etinasızlığı, daha doğrusu, İrana başqasının əli (silahı) ilə cəza vermək istəyi, seçki ziddiyyətləri, İslam İnqilabının Mühafizəçiləri Korpusunun rolu, İran nüvə proqramı və Qərbin sanksiyaları məsələlərinə toxunmuşdur. Radikal İslam və terrorçuluq haqqında danışarkən müəllif, "özündənrazı və anlamaq istəməyən ABŞ administrasi-

yası" (səh. 158) kimi alıntı etsə də, təəssüf ki, İslam bayrağı altında terrorun yayılmasında və güclənməsində Qərbi siyasətinin, ikili standartların rolu əsaslı təhlil etmir. Sünni-Şiə bölgüsü və Ərəb - İran qarşıdurması müəllifin diqqət yetirdiyi və yer verdiyi məsələlər içində olsa da, zənnimcə, burada da təhlil kifayət dərəcəyə çatmamışdır (əlbəttə, müəllifdən toxunduğu bütün məsələləri eyni təmliqlə əhatə etməsini tələb etmək doğru olmaz...). Şiə təriqətinə aid olanların əksəriyyətinin İran, İraq, Livan, Bəhreyn, Azərbaycan və Pakistanda yaşadığı fikri (səh. 152) də dəqiq deyil, şiə sayının 8-9 milyon olduğu Yəmən, 4-5 milyon olduğu Əfqanıstan, 30 milyon ətrafında olduğu deyilən Hindistanı yaddan çıxarmaq olmaz.

Burada, yeri gəlmişkən, Qərbi mətbuatında tez-tez rast gəlinən, Azərbaycana aid bir sıra məqalələrin ilk cümlələrini əmələ gətirən "Azərbaycan ishiə-muslim country" kimi ifadələrin yersizliyini qeyd etmək istəyirəm.

Birinci, Azərbaycan dünyəvi (secular) dövlətdir; ikinci, İslam dini Azərbaycan dövlət siyasətində, demək olar ki, gözə dəyən bir rol oynamır; üçüncü, Azərbaycan şiə ölkəsi deyil, üçdə ikisi şiə, üçdə biri sünnidir; dördüncü, azərbaycanlıların bir qismi dindar deyillər, dini ayinlərə qoşulmurlar; beşinci, Fransa kimi ölkə haqqında danışarkən ələ ilk cümlədə ən vacib məlumat olaraq "Fransa katolik ölkədir" deyilmir ki...

"Zamanımızda terror" mövzusunə həsr olunmuş dördüncü fəsil kitabın maraqlı hissələrindəndir. Müəllifin terror "hiddətin kobud təzahürüdür" fikrinə əlavə etmək istədim: hiddətin doğurduğu inti-

qam hissədir, həm də ələcsizliyin təzahürüdür (?!). Müəllif öz təhlilinə tarixi faktlarla, terrorun dünyaya, o cümlədən Avropa hadisəsi olduğunu göstərməklə başlamışdır. Britaniyada, Almaniya, İspaniya və İtaliyada, Norveçdə, ABŞ-da, inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan hər dövlətdə, hər bölgədə terrorçular olub və var. İntihar silahını işlədən terrorçular, o cümlədən 11 sentyabr 2001-ci il haqqında, Tamil İlamın Azadlıq Paləngləri haqqında danışır, onların parlament üzvləri və nazirləri qətlə yetirmələrini yada salır. Bu yerdə 1973-1983-cü illər arasında erməni terror təşkilatının Türkiyə diplomatlarına qarşı terrorunu da yada salmaq olardı...

Bir qədər ağır və danıxdırıcı olan beşinci fəsil ticarət və maddi maraq ideyaları üzərində qurulmuşdur. Oxucu burada Avropa Birliyinin iqtisadi və maliyyə problemlərinə pessimist baxışla rastlaşır. Təhsildə dövlət sektorunun aşağı keyfiyyətdə olduğu vurğulanır (yəqin ki, ali təhsildən əvvəlki təhsili nəzərdə tutur). (səh. 247).

Miqrasiya problemini, onun iqtisadi, siyasi və mədəni kimlik cəhətlərini, əcnəbi istedadların ölkəyə cəlb edilməsi, yardım alanların ondan uğurla istifadə etmə qabiliyyətlərini təhlil edir, təbii qaynaqlarla zəngin olan ölkələrin problemləri, azad ticarətin müstəsna rolu, vergi, borclanmanın dövlət və xalq üçün təhlükəsi (bunu yaxşı şərh edir) kimi müxtəlif məsələlər haqqında söhbət açır. Bir məsələdən digərinə keçid bir qədər sürətlə baş verir...

"Əmtəə" adlı altıncı fəsildə müəllif su problemini qabartmağa çalışmış, müxtəlif məkanlarda, coğrafiyalarda vəziyyəti təhlil etmiş, su uğrunda savaşın tarixinə baş vurmuş və bu problemin daha da böyüyəcəyini proqnoz edərək, sanki oxucunu öz arxasınca apara bilmişdir. Çin, Şimali Afrika, Saudiyyə Ərəbistanı (maraq-

lıdır), Pakistan, Hindistan, Banqladeş, Qıbrıqda və digər bölgələrdə işməli su, quraqlıq, ərzaq təhlükəsizliyi kimi məsələlərin kəskinləşmə biləcəyini vurğulayır. Müəllifin "Ərəb baharı" məsələsinə su probleminin hamı arxasınca baxması, üstəlik onun içində əmtəə ilə bağlı digər məsələləri müzakirə etməsi o qədər də təbii təsir bağışlamır.

Kitabın "Fərqli bir dünya" adlı yeddinci - son fəslində Birinci Dünya Savaşı sonrası bəzi xalqların öz müqəddəratını təyin etmək cəhdi kimi mürəkkəb məsələnin tarixinə baş vurulmuş, təhlükəli xəritəçəkmələr - süni sərhədlərin müəyyən edilməsi, Çinin güclənməsinin Qərbdə narahatlıq yaratması, hətta Qərbi əsəbiləşdirməsi (xəllis Qərb parvar baxış), İslam aləmində sünni-şia qarşıdurması, terror, beynəlxalq institutların effektivsizliyi (NATO -nu ən vacib sayır) və deməli, özümüz sərbəst hərəkət etməyi öyrənməlik kimi bir-birindən çox fərqli məsələləri bir çatı/şəitir altında birləşdirməyə cəhd edilmişdir.

"Epiloq" müəllifi maraqlandıran əsas məsələlərə daha bir, bu halda kiçik ekskursdan ibarətdir, kitabı "Dünyanın şahə qalxan dalğalarında batacaq, yoxsa üzə-cayıq?" (səh. 375) sualına "mən nikbinəm" münasibəti ilə bitirir.

Bütövlükdə kitab maraqlıdır, Qərb diplomatlarının dünyanı narahat edən məsələlərə münasibətini işıqlandırmaq baxımından faydalıdır. Siyasətdə təcürbəli olsa da, müəllif kimi təcürbəsizdir, ilk kitabını yazmışdır. Bu səbəbdən müəyyən nöqsanlardan xali deyil, onların bəzilərini yuxarıda göstərdik. Bəzi texniki çatışmazlıqları da qeyd etmək olar. Alıntıların qaynağı dəqiq göstərilmir, əksər hallarda qaynağın adı və ili ilə kifayətlənilir (məsələn, "The Economist", 2009). Kitabın axtarış sistemi-index'i yoxdur.

Liam Fox'un bu kitabı Azərbaycan dilinə tərcümə olunmuşdur. Liam Foks. Şahə qalxan dalğalar.

Yeni eranın problemləri ilə üz-üzə. Bakı, TEAS Press, 2014 (380 səhifə). Bu layihənin rəhbəri, redaktorlar və tərcüməçilərə təşəkkürü Ümumilikdə tərcüməni uğurlu saymaq olar. Lakin, tərcümə edilmiş mətndə müəyyən nöqsanlar da mövcuddur. Bəzi ifadələrin tərcümələri semantik deyil, hərfidir, mənanın asan anlaşılmasına mane olur, uzun və dolaşlıq cümlələrə rast gəlinir. Bəzi terminlərin tərcüməsi çətin olub ("tangent"-in bir mənası "tangens" isə, digəri - mətndə uyğun mənası "toxunan"dır (səh. 40) və ya "partizan" sözünün mətndə uyğun mənası "qərəzli", "tərəf-gir"dir (səh. 66). Bəzi frazeoloji ifadələrin təbii qarşılığı tapılmayıb, məsələn, "dəvəquşu başını torpağa salıb" (səh. 22) əvəzinə azərbaycancada "dəvə başını pambığa soxub", "məsələnin altı üstünə çevrildi" (səh. 72) əvəzinə "astar üzə çıxdı" və ya "hər şey alt-üst oldu", "biliyə çıxışı olan" (səh. 369) əvəzinə "biliyin əlçatan/əlyə-tan olduğu" demək lazımdır.

Nəhayət, tək bu kitab deyil, ümumiyyətlə Qərb dillərindən Azərbaycan dilinə tərcümələrə xas olan bir cəhət qeyd etmək lazımdır. Latın əlifbası əsaslı yazısı olan dillər arasında şəxs adlarını və coğrafi adları orijinalda olduğu kimi vermək lazımdır, belə qəbul olunmuşdur; məsələn, bütün Avropa dillərində Goethe, Poincaré, Bologna yazılır. Əks halda, hər xalq adları öz tələffüzünə uyğunlaşdırsa, anlaşılmazlıq əmələ gələr. Latın əsaslı əlifbaya malik Azərbaycan dilində çox zaman bu qaydaya əməl etmirlər (kiril əlifbası dövründən qalmış ırs...). Liam Fox, John Major, Tony Blair, Donald Rumsfeld, Condoleezza Rice, Malcolm Rifkind, Robert Gates kimi adları Azərbaycan dilinə tərcümədə olduğu kimi saxlamaq lazımdır (məsələn, Qıbrın,

Con Meycor kimi deyil), ehtiyac hiss etdikdə ad ilk daxil edilərkən mötərizə içində onun tələffüzünü yazmaq olar...

"Rising Tides" kitabının oxuculara faydalı olacağına inanıram, onun müəllifi hörmətli Liam Fox'a təşəkkür edir, ona yeni

qələm təcrübələri arzu edirəm. Bu əsərin azərbaycana çevrilməsində əməyi olan hər kəsə "sağ olun" deyirəm.

BOOK REVIEW

HAMLET ISAKHANLI

Book review:
Tide-table of Liam Fox.
(Liam Fox. Rising Tides:
Facing the Challenges of a New Era.
Heron Books, 2013).
Khazar Journal of
Humanities and Social Sciences,
Volume 18, Number 3, 2015.

"Brims with historical insight and thoughtfulness... acts as a calm and deliberative call to arms" ANDREW SEAR

LIAM FOX

RISING
TIDES

FACING THE CHALLENGES
OF A NEW ERA

A book normally reflects the world of thoughts of its author. Drop by drop, the author's life-joy and sadness, anger and love, concerns and wishes-soak into

the book. In fiction, the identity of the author is in invisible form, not systemic, or clearly visible in one image; instead it may be distributed among several

characters. Even though the author's identity is allocated a small space in literature, it plays the role of salt to a meal: just a small amount of it melts into the

food, but without it, the food is flavorless. In non-fiction, such as history or philosophy, the author analyzes facts and openly states his/her attitude towards them. These types of works, in contrast to literature, reveal the identity of the author throughout the book. If a work is based on serious research, the author tries to downplay his/her identity, to write with objectivity and maintain the principle of seeing everyone through the lens of equality. He/she avoids polarized views of "them" and "us," as well as sympathy and antipathy; he/she writes with empathy (or rather, tries to do so; after all, authors are also human). However, there is one more type of work or possible author approach. In this case, the author writes to "our own" and tries to explain certain points to them, help them understand what awaits "us" in the future, and to draw lessons and conclusions from historical and current events. *Rising Tides* by Liam Fox can be placed in this last category. The author uses the word "us" in its narrow sense to mean Great Britain and in its broad sense to include Western democracy.

L. Fox, a British Member of Parliament and former Secretary of State for Defence who has also served in various other government ro-

les, is a man of action with political and administrative experience. His global work activities have also given him the opportunity to meet high-ranking statesmen, converse with them, and learn their opinions about interesting issues. The author allocated a great deal of space in his book to these opinions in order to affirm his own claims or to share new ideas.

The book contains seven chapters as well as an introduction and epilogue. The first chapter, about globalization, covers a brief history of democracy; the great dependence on fields such as economics, culture and communications; serious dangers and dark sides of globalization; and those who have begun to challenge the West. The author frequently states throughout the book that the victory of capitalism over fascism and especially communism (USSR) was not only due to economic or military might, but also to "our moral resolve," "patriotic mindset," and "ideological strength." He also makes references to simple truth: "economic strength is the wellspring of political and international influence" (p.23).

L. Fox does not neglect to mention the lies and mistakes of the West. He notes the overconfidence and great naiveté of the West, and he laughs at the

attempts to set up Western democracy in Iraq and Afghanistan over a short period of time. It would also be possible to add examples from other countries here, and to note the prevalence of tribal traditions over democracy. However, in his thoughts about China, the author does not discuss the collective identities of China or Asia as a whole, nor does he talk about the possibility of other models besides Western democracy or the idea that they may continue in power for a long time.

The second chapter, entitled "Troubles with Neighbours," discusses "bad" neighbors, specifically Pakistan and to a certain extent North Korea. In order to show that Pakistan is "the most dangerous country in the world" (p.27), "keeps world leaders awake" (p.26), and is a failed state on many counts, he discusses the Partition of India and its bloody results, gives fascinating analyses and summaries of events in Pakistan's political history, tries to prove that Pakistan was and is intolerant in matters related to religion and language and that they weaken or even divide the country, and particularly describes the risks of atomic Pakistan. The author cites historians who claim that Muslims have only brought trouble upon India, but fails to mention the efforts of In-

dian culture benefactors who have tried to bring two cultures together such as Akbar the Great. The Muslim Mughals played a connecting role, while the English were unable to preserve the Hindi-Muslim unity or prevent the country from splitting into two parts in the end.

I completely share the author's feelings about the Taj Mahal: "I remember seeing it for the first time and being stunned by how much more beautiful and impressive it is in real life than in any picture" (p.33). I had similar thoughts upon seeing the Taj Mahal, deciding that pictures and descriptions in words cannot express the true beauty of the monument; the beauty as seen in person is indescribable.

The third chapter, "The Gulf, Islam and the Global Crossroads," reflects the author's attitude towards events happening at what is considered the geographic center of Islam. He writes about this area, which was long controlled by the British (Bahrain, Kuwait, Qatar and Oman just became independent in 1971), known for its Sunni and Shia Muslims, rich petroleum resources, and East-West tension.

During the 1973 Arab-Israeli War, "when the United States chose to resupply Israel with arms during the war" (p.91), countries of the

Middle East decided to defend their rights, display their strength to a certain degree and announce an oil embargo. The author recalls words of the Shah of Iran to illustrate the results of colonialism: "You increased the price of wheat you sell us by 300 percent... You buy our crude oil and sell it back to us, refined as petrochemicals, at a hundred times the price you've paid to us...; it's only fair that, from now on, you should pay more for oil. Let's say ten times more" (p.91). Then he illustrates pure Western bias: "Certain European countries and Japan tried to distance themselves from American policy in the Middle East in a generally crass and undignified attempt (emphasis mine - H.I.) to avoid the worst of the oil embargo" (p.92).

He implies that Western countries should serve the Western solidarity headed by the USA rather than their own interests. Later the author confesses: "The Japanese [had an] enormous dependence on Gulf oil..." (p.93).

In discussing how Britain stirred up Arab nationalism to weaken the Ottoman Empire as well as strengthen Islamism, the gradual decline of Arab nationalism, and the Arab-Israeli Wars, the author focuses on Iran as a point of interest. He gives a sum-

mary of Iranian history, of which the section on the 20th century is especially interesting.

Although he doesn't mention some interesting historical events (such as the Azerbaijani crisis of 1945-46), he carefully covers the two confrontations of government of the Shah vs religion and Mossaddegh vs the West as well as the topic of Khomeini and Iran's Islamic Revolution on a level that wins his reader's attention and makes it easy to follow him with pleasure. He touches on the Iran-Iraq War and the indifference of the West—or more precisely, its attempt to punish Iran via the hand (weapon) of another, election controversies, the role of the Iranian Revolutionary Guards, the Iranian nuclear program, and Western sanctions. In discussing radical Islam and terrorism, despite the fact that the author quotes statements like "complacent and non-comprehending US administrations" (153), unfortunately, he does not analyze the role of Western policy and double standards in the development and spread of terrorism under the flag of Islam. He does offer examples of Sunni-Shia division and Arab-Iran conflict, but it is my opinion that his analysis of these matters is insufficient (of course, it would be unfair to expect an

author to cover every issue he mentions with the same thoroughness). His claim that the majority of Shia followers live in Iraq, Iran, Lebanon, Bahrain, Azerbaijan and Pakistan (p. 146) is also inaccurate; we mustn't forget the 8-9 million Shias in Yemen, the 4-5 million in Afghanistan, or the nearly 30 million in India.

At the same time, I would like to note the inappropriateness of statements frequently made about Azerbaijan in the Western media such as "Azerbaijan is a Shia Muslim country." First of all, Azerbaijan is a secular state; second, Islam hardly plays a visible role in the state policies of Azerbaijan; third, Azerbaijan is not a Shia country—it is two-thirds Shia and one-third Sunni; fourth, many Azerbaijanis are not religious and do not engage in religious rituals; and fifth, no one writes as his/her first sentence, for example, "France is a Catholic country" as information of primary importance about France.

The fourth chapter, dedicated to "Terror in Our Time," is one of the most interesting sections of the book. I would like to add to the author's thought that terror "is a crude manifestation of anger": anger gives rise to a sense of revenge, and it is the manifestation of desperation. The author begins his analysis with historical

facts demonstrating that terror is a worldwide phenomenon, particularly illustrating its occurrences in Europe. There have been and still are terrorists in Britain, Germany, Spain, Italy, Norway, the USA, and every developed and developing nation. He discusses suicide terrorism, including the events of September 11, 2001 as well as the Liberation Tigers of Tamil Eelam and their assassinations of parliament members and ministers. Here it would have also been possible to note the Armenian terror acts against Turkish diplomats in 1973-1983.

The fifth chapter, based on trade and economic interests, is a bit heavy and dull. The reader is met here with pessimistic views of the European Union's economic and financial problems. He emphasizes the low quality of the state sector in education (probably meaning pre-higher education; p. 241). He analyzes the problem of migration and its economic, political, and cultural identity aspects, recruitment of foreign talent, and welfare recipients' ability to effectively use it. He also discusses the problems of resource-rich countries, the exceptional role of free trade, taxes, and the danger to the state and nation of taking loans (he explains this well). Here the transition from one issue to the next is a bit

abrupt.

In the sixth chapter, "Commodities," L. Fox attempts to bring the water problem to the fore. He analyzes the current situation in various locations/geographies, and he gives a fairly easy-to-follow explanation of the history of wars over water and a prediction that this problem will grow. He emphasizes the possibility that problems of drinkable water, drought, and famine could sharply increase in China, North Africa, Saudi Arabia (this is interesting), the Pakistan-India Bangladesh triangle, and some other regions. The author's association of Arab Spring to the water problem in immediate hindsight, as well as to issues of internal commodities, gives the impression of being somewhat contrived.

In the seventh and last chapter, "A Different World," the author tries to combine many different problems together including complicated historical events, such as the attempts of certain nations to determine their destinies after World War I, risky map-making with artificially determined borders, Western concerns and even irritation of the West (in a pure pro-Western view) over the strengthening of China, Sunni-Shia tensions in the Muslim world, terror, the ineffectiveness of international

institutions (he considers NATO to be the most important), and the conclusion that we need to learn how to act freely on our own. The epilogue is another brief tour of issues that the author is interested in. He closes the book with an optimistic answer to the question "Will we sink or swim in these global rising tides?" (372).

Overall, the book is interesting, and offers useful insights into western diplomats' attitudes towards issues of global concern. Although Fox is an experienced diplomat, he is an inexperienced writer; this is his first book. For this reason, the book has certain shortcomings, which I have shown above. There are also some technical issues. The sources of citations are not precisely shown; in many cases, references are incomplete (for example, "The Economist", 2009). The book does not have an index.

This book was translated into Azerbaijani. (Liam Foks. *Şahə qalxan dalğalar. Yeni eranın problemləri ilə üz-üzə*. Bakı, TEAS Press, 2014.) Thanks to the project manager, editors and translators! Overall, the translation was successful. However, there are several shortcomings in the translated text. The translations of some expressions are not se-

mantic; they are too literal—their long and convoluted sentence structures get in the way of clearly understanding the text. Certain terminology also proved hard to translate. Let us look at a few examples. The word "tangent" was translated as "tangens," that is as the trigonometric function, although the correct meaning for that context is "toxunan" (English p.28/ Azerbaijani p.40). In another example, "partisan" should not be translated "partizan" (which in Azerbaijani has a narrow meaning), but rather with another word that expresses a biased approach (English p.55/ Azerbaijani p.66). Certain idioms were translated unnaturally, for example "the ostrich with its head in the sand" (English p.10/Azerbaijani p.22) should have been translated with the well-known expression "dəvə başını pambığa soxub" ("the camel stuck its head in cotton.") There were no ostriches in this region, but a similar idea came to be expressed with camels. Likewise, "the tables turned" could have been expressed in Azerbaijani as "hər şey alt-üst oldu" ("everything was turned upside-down") or "astar üzə çıxdı" ("the lining was revealed") (English p.61/Azerbaijani p.72). The exp-

ression "access to knowledge" (English p.365/ Azerbaijani p. 369) was translated "biliyə çıxışı olan" but should have been phrased "biliyin alçatan olduğu."

Finally, I would note one feature not only in this book but common to many books translated into Azerbaijani from Western languages. Proper nouns written in a Latin alphabet should be kept in their original form as an accepted practice; for example, all European languages maintain the original spellings of Goethe, Poincaré, and Bologna. Otherwise, if each nation transliterates proper names according to its own pronunciation, misunderstandings may occur. Azerbaijani is based on a Latin alphabet, but translators into Azerbaijani often neglect this principle because of the legacy of being a Cyrillic language. Names like Liam Fox, John Major, Tony Blair, Donald Rumsfeld, Condoleezza Rice, Malcolm Rifkind, and Robert Gates should be kept in their original form (not transliterated, for example, Con Meycor for John Major). In cases of necessity, in the first usage, the transliterated name may be added in parenthesis as a pronunciation guide.

ƏMƏKDAŞLARIMIZ
VƏ TƏLƏBƏLƏRİMİZ
GƏNC RƏSSAMIN
FƏRDİ SƏRGİSİNDƏ

İyunun 21-23-də Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi və Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının birgə təşkilatçılığı ilə ittiqaqın Vəcihə Səmədova adına sərgi salonunda gənc rəssam Əfşan Əsədovanın "Yasəmən" adlı fərdi sərgisi nümayiş etdirilib. Sərginin açılış mərasimində Xəzər Universiteti Musiqi və incəsənət departamentinin müdürü, dosent Zülfüyyə Sadıqova, departamentin müəllimi, xalça rəssamı, Əfşanın anası Afaq Kərimova, universitetin rəssamı Mir Rafiq Əbdülrəhimov, "Xəzər Xəbərləri" jurnalının dizayneri Nigar Aydəmirova və tələbələr də iştirak edirdilər.

Tədbirdə Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının katibi, Xalq rəssamı Ağəli İbrahimov, Əməkdar incəsənət xadimi Ziyadxan Əliyev, Almaniya-Azərbaycan Cəmiyyətinin sədri, kulturoloq Çingiz Abdullayev çıxış edərək, sərginin əhəmiyyətindən danışılar.

Qeyd olunub ki, istedadlı fırça ustasının sərgiyə təqdim etdiyi sənət əsərləri əsasən batika, qrafika və moda janrındadır. Həm janr müxtəlifliyi, həm də işlənmə texnikası ilə maraq doğuran sənət əsərləri zəngin dünyagörüşün və gərgin əməyin bəhrəsidir. Sərgidə nümayiş olunan 40-dək sənət əsəri müxtəlif mövzuları əhatə edir. Emosional hissələrin rənglərlə ifadəsi və fəlsəfi yanaşma sənət əsərlərinin əsas mövzularındandır.

Ə.Əsədova çıxış edərək, sərginin təşkilində əməyi olan hər kəsə təşəkkürünü bildirib. Sonra iştirakçılar sərgi ilə tanış olublar.

Sərginin açılış mərasimindən AZƏRTAC informasiya agentliyi:

http://azertag.az/xeber/Genc_ressam_Af-san_Asedovanin_ferdi_sergisi_achilib-963504

Salamnews:

<http://az.salamnews.org/az/news/read/224735>

Az.Baku:

<http://az.bakuart.com/index.php?newsid=16464#V20cUfmlTcs> saytları və digər saytlar xəbər yaymışlar.

XARİCDƏ TƏHSİL ALMAQ ÜÇÜN SEÇİLMİŞ TƏLƏBƏLƏRİ MƏLUMATLANDIRMA SESSİYASI

İyunun 22-də Xəzər Universitetinin Beynəlxalq əlaqələr şöbəsi Erasmus+ proqramı çərçivəsində mövcud olan mübadilə əsasında seçilmiş tələbələr üçün səfərbəli məlumatlandırma sessiyası keçirdi. Universitetin üç təhsil pilləsi üzrə ümumilikdə 14 tələbəsi İtaliya, Polşa, Sloveniya, Türkiyə və Birləşmiş Krallıqda olan partnyor universitetlərdə mübadilə proqramında iştirak etmək üçün seçilmişdir.

Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsxanlı tədbiri açaraq, tələbələri bu münasibətilə təbrik etdi, onlara dərslərində uğurlar arzuladı və hər təhsil pillələrinə uyğun olaraq ayrıca məsləhətlər verdi.

Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin direktoru Turan Cəfərova Erasmus+ proqramı və beynəlxalq mübadiləyə aid qaydalar haqqında təqdimat keçirdi. O,

tələbələri mübadilədən əvvəl, mübadilə ərzində və sonra atmalı olduqları vacib addımlar haqqında məlumatlandırdı. Sağlamlıq, sığorta, şəxsi təhlükəsizlik, yeni cəmiyyətə uyğunlaşma, yerləşmə və digər mühüm məsələlər də əhatə olundu.

2016-2017-ci tədris ili üçün seçilən tələbələrin və təhsil almacaqları universitetlərin adları belədir:

Bakalavr tələbələri

Kozminski Universiteti (Polşa): Nadir Qadiri (maliyyə), Lalə Salayeva (iqtisadiyyat), Nərin Abbasova (mühasibat uçotu və audit); Lyublyana Universiteti (Sloveni-

ya): Eran İsmayilov (maliyyə), Anar Əhmədov (maliyyə), Süleyman Yagizarov (maliyyə), Aslan İsaخانlı (menecment), Ülviyyə Əzizova (maliyyə); Orta Doğu Teknik Uni-

versiteti (Türkiyə): Nərin Başova (kimya mühəndisliyi), Nicat Rəcəbli (kompüter mühəndisliyi).

Magistr tələbələri

Lodz Universiteti (Polşa): Vusalə Hüseynova (MBA, Beynəlxalq iqtisadi münasibətlər); Sapienza Universiteti/Roma (İtaliya): Müşviq Abdullayev (Menecment, Təhsilin idarə olunması); L'Aquila Universiteti (İtaliya): Minirə Aslanova (MBA, Beynəlxalq iqtisadi münasibətlər).

Doktorantura tələbəsi

Middlesex Universiteti (Birləşmiş Krallıq): Nərinə Fətəliyeva.

PRE-DEPARTURE ORIENTATION FOR STUDENTS SELECTED FOR ERASMUS + EXCHANGE OPPORTUNITIES

On June 22, International Affairs Office organized a pre-departure orientation for students selected for exchange opportunities within the Erasmus + Programme. Fourteen students of Khazar University from all three levels of study were selected to participate in exchange opportunities at partner universities in Italy, Poland, Slovenia, Turkey, and United Kingdom.

The pre-departure orientation was opened by Professor Hamlet Isakhanli, founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees. He congratulated all the students on being selected for the exchange opportunities and wished them good luck in their studies. Prof. Isakhanli also gave separate recommendations and advice to all students in accordance with their level of study and encouraged them to take ad-

vantage of their studies abroad.

Turan Jafarova, Director of International Affairs Office, gave a presentation about the Erasmus+ Programme, its rules and regulations as pertains to the international credit mobility. She also informed the students about important steps to be taken before, during and after the mobility. Information about health, Insurance, personal safety, adjusting to a new culture, accommodation, academic expectations, and other important topics were covered.

The students selected to study abroad in the 2016-2017 academic year and the universities they will be studying at are:

Bachelor Students

Kozminski University (Poland): Nadir Gadirli (Finance), Lala Salayeva (Economics), Narmin Abbasova (Accounting and Au-

dit); University of Ljubljana (Slovenia): Eran Ismayilov (Finance), Anar Ahmadov (Finance), Suleyman Yagizarov (Finance), Aslan Isakhanli (Management), Ulviyya Azizova (Finance); Middle East Technical University (Turkey): Nazrin Babashova (Chemical Engineering), Nijat Rajabli (Computer Engineering).

Master Students

University of Lodz (Poland): Vusala Huseynova (MBA, International Economic Relations); Sapienza University/Rome (Italy): Mushfiq Abdullayev (Education Administration); University of L'Aquila (Italy): Minira Aslanova (MBA, International Economic Relations).

PhD student

Middlesex University (UK): Narmina Fatallyeva

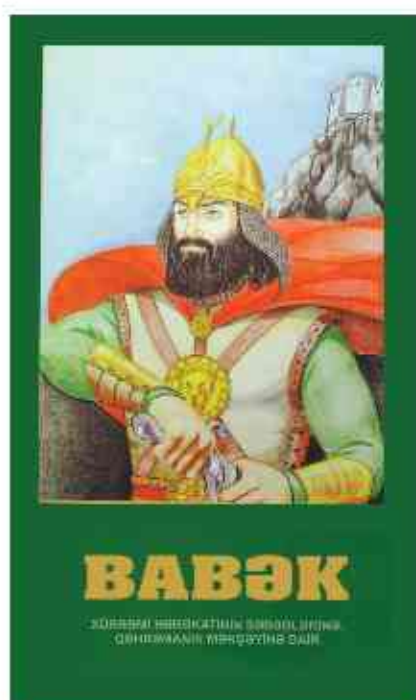

TƏLƏBƏLƏR TƏDQIQATLARINI MÜDAFİƏ ETDİLƏR

İyunun 21-də İngilis dili və ədəbiyyatı departamentinin müəllimi Lala Həmidova Təhsil fakültəsinin 3-cü kurs tələbələri ilə ("Academic Writing" fəni üzrə) tədqiqat işlərinin müdafiəsini təşkil etdi. Tədqiqat işləri Azərbaycanda həm ali, həm də orta təhsil müəssisələrində təhsil və tədris məsələlərini əhatə edirdi. Tələbələr tədqiqat işlərini 4 ay müddətində aparmışdılar. Müdafiədə Təhsil fakültəsinin dekani Elza Səmədova da iştirak edirdi. O, tələbələrin hazırlıq səviyyələri və nailiyyətlərindən məmnunluğunu bildirdi.

STUDENTS' RESEARCH PAPER DEFENSE

On June 21, Lala Hamidova, instructor of the Department of English Language and Literature, organized a research paper defense for the 3rd year students ("Academic Writing") of the School of Education. The research papers covered education and training issues in higher and secondary educational institutions in Azerbaijan. The students conducted the research for a period of 4 months. Dr. Elza Samedli, Dean of the School of Education, participated in the defense as well. She was pleased with the students' survey and their achievements.

"XƏZƏR"İN ƏMƏKDAŞININ BABƏK HAQQINDA KİTABI

2015-ci ilin sonlarında Xəzər Universiteti Tarix və arxeologiya departamentinin müəllimi Ələkbər Ələkbərovun "Babək (Xürrəmi hərəkatının səbəblərinə, qəhrəmanın mənşəyinə dair)" adlı kitabı çap olunmuşdur. Kitab tarixi şəxsiyyət, Xürrəmi hərəkatının liderlərindən biri olan Babəkə həsr edilmişdir.

KHAZAR UNIVERSITY FACULTY MEMBER WRITES A BOOK ABOUT BABAK

In late 2015 Elekber Elekberov, instructor of the Department of History and Archeology, Khazar University, published a book entitled "Babək (About the reasons of the Khurremi movement, the origin of the hero)". The book was dedicated to Babək, the historical figure, one of the leaders of the Khurremi movement.

"XƏZƏR"İN RƏQS QRUPLARININ YİĞİNCAĞI KEÇİRİLDİ

İyunun 21-də Xəzər Universitetinin oğlanlardan və qızlardan ibarət rəqs qruplarının yığıncağı keçirildi. İctimai əlaqələr və media üzrə direktor Ələvsat Əmirbəyli rəqs qruplarının Türkiyənin Kahramanmaraş və Giresun şəhərlərindəki fəaliyyətləri haqqında məlumat verdi və tələbələrə universitet rəhbərliyi adından dərin təşəkkürünü bildirdi.

Sonra cari ilin avqustunda Türkiyənin Arhavi şəhərində keçiriləcək 49-cu Arhavi Beynəlxalq

Festivalına hazırlıqla bağlı məsələlər müzakirə edildi. Müzakirələrdə Musiqi və incəsənət departamentinin müdiri Zülfiyə Sadıqova, rəqs müəllimləri Telman Əliyev və Səbinə İsmayilova çıxış etdilər. Rəqs qruplarının geyimləri, rəqslərin hazırlığı məsələləri və digər hazırlıq işlərinin görülməsi geniş müzakirə olundu. Arhavi Festivalına hazırlıqla əlaqədar olaraq, iyul və avqust aylarında rəqs müəllimləri tərəfindən intensiv məşqlər həyata keçirilməsi qərara alındı.

XƏZƏR UNİVERSİTETİ İLƏ YUNUS ƏMRƏ İNSTITUTU ARASINDA ƏMƏKDAŞLIQ MÜQAVİLƏSİ İMZALANDI

İyunun 28-də Xəzər Universitetində təxminən 40-dan çox ölkədə şöbəsi olan və elmi, mədəni fəaliyyət göstərən Yunus Əmrə İnstitutu ilə Xəzər Universiteti arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalandı. Xəzər Universiteti ilə Yunus Əmrə İnstitutu arasında bağlanan əməkdaşlıq müqaviləsinin əsasını Türkiyədə magistratura və doktorantura pilləsində təhsil almaq istəyən Xəzər Universiteti tələbalarına türk dilinin tədrisi və sertifikatların verilməsi təşkil edir. Eyni zamanda, bu əməkdaşlıq çərçivəsində müxtəlif mədəni-sosial tədbirlərin təşkili, elmi konfrans və seminarların da keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Görüşdə Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı, universitetin rektoru Dr. Hassan Nıknafs, Təhsil fakültəsinin dekanı Dr. Elza Səməddi, Tarix və arxeologiya departamentinin müdürü Dr. Roza Arazova, Azərbaycan dili və ədəbiyyatı departamentinin müdürü Dr. Vurğun Əyyub, Dillər və mədəniyyətlər departamentinin müdürü Dr. Elnurə Əzizova və Yunus Əmrə İnstitutunun Bakı şöbəsinin rəhbəri Dr. İbrahim Yıldırım, Təhsil şöbəsinin koordinatoru Ali İhsan Çevik və türk dili müəllimi Aydan Umudova iştirak edirdilər.

Görüşdə, eyni zamanda, Yunus Əmrə İnstitutu ilə Xəzər Universiteti arasında əməkdaşlığın perspektivləri də müzakirə olundu. Görüşdən sonra qonaqlar Xəzər Universitetinin fəaliyyəti ilə yaxından tanış olmaq məqsədilə universitetin kitabxanasını, mədəniyyət mərkəzini, auditoriyalarını, laboratoriyalarını və digər əlaqədar qurumları gəzərək, TİKA tərəfindən qurulan Türk Dünyası Araşdırmaları Mərkəzində də oldular.

Xəzər Universitetinin Türkiyə ali təhsil müəssisələri və digər özəl və dövlət qurumları ilə olan sıx əməkdaşlığı qonaqlar tərəfindən təqdirlə qarşılandı.

Görüşün sonunda Yunus Əmrə İnstitutunun fəaliyyətini və Xəzər Universiteti ilə əməkdaşlığını bütün tələbə və müəllim heyətinin diqqətinə çatdırmaq üçün növbəti tədris ilinin əvvəlində Yunus Əmrə İnstitutu təmsilçilərinin tələbə və müəllim heyəti ilə görüşü planlaşdırıldı.

KHAZAR UNIVERSITY SIGNS A COOPERATION AGREEMENT WITH YUNUS EMRE INSTITUTE

On June 28, a cooperation agreement was signed at Khazar University between Khazar University and Yunus Emre Institute which has branches in more than 40 countries and carries out scientific and cultural activities. The basis of the cooperation agreement signed between Khazar University and Yunus Emre Institute is organizing Turkish language classes for students intending to study Master's and Ph.D degree programmes and granting certificates. This cooperation intends coordinating various cultural- social events, and holding scientific conferences and workshops as well.

Professor Hamlet Isaxanlı, the founder of Khazar University and Chairman of its Board of Directors and Trustees, Dr. Hasan Niknafs, President of the University, Dr. Elza Samedli, Dean of the School of Education, Associate Professor Roza Arazova, Head of the Department of History and Archeology, Vurghun Eyyub, Head of the Department of Azerbaijani Language and Literature, Elnura Azizova, Head of the Department of Languages and Civilizations and Dr. Ibrahim Yıldırım, Head of Yunus Emre Institute's Baku branch, Ali İhsan Çevik, Coordinator of Education Department, Instructor of Turkish language Aydan Umudova participated in the meeting.

The meeting covered the perspectives of cooperation between Khazar University and Yunus Emre Institute as well. In order to get familiarized with the university's activities, the guests visited the university's library, cultural centers, classrooms, laboratories, related institutions and Turkish World Research Center established by Turkish Coordination and Cooperation Agency after the meeting.

Khazar University's close cooperation with Turkish institutions of higher education and other private and public agencies was highly appreciated by the guests.

To draw the attention to the activities of Yunus Emre Institute and its cooperation with Khazar University a meeting of representatives of Yunus Emre Institute with students and teachers was arranged for the beginning of this academic year.

"TWINNING"

LAYİHƏSİ ÇƏRÇİVƏSİNDƏ

İyunun 29-da Xəzər Universitetində "Twinnning" layihəsi çərçivəsində Azərbaycanda doktorantura təhsilinin inkişafı ilə bağlı görüş keçirildi. Görüşdə Xəzər Universitetinin Tədris İşləri üzrə prorektoru professor Məhəmməd Nuriyev, Magistratura, doktorantura və elmi işlər bölməsinin müdiri, fəlsəfə doktoru Eldar Şahgəldiyev, AMEA Fəlsəfə və Hüquq

XƏZƏR UNIVERSİTETİNDƏ GÖRÜŞ

institutunun əməkdaşı professor Adil Əsədov, Təhsil Problemləri İnstitutunun əməkdaşı akademik Humeyr Əhmədov, EHEA "Twinnning" layihəsi müşaviri Reijo Aho-lainen, Estoniya ali təhsil məsələləri üzrə eksperti Mati Heldmets və digərləri iştirak edirdilər.

Tədbir iştirakçıları Azərbaycanda doktorantura səviyyəsində təhsilin inkişafı, yüksək səviyyəli kadrların yetişdirilməsi, doktorantura pilləsi üzrə təhsildə mövcud olan problemlərin aradan qaldırılması məsələlərini müzakirə etdilər.

Görüşdə, həmçinin, universitetlərə daha çox səlahiyyət verilməsi, müdafiələrin universitetlərdə təşkil olunması və diplomların universitetlər tərəfindən verilməsi barədə məsələlərə də toxunuldu.

MEETING AT KHAZAR UNIVERSITY WITHIN THE FRAMEWORK OF TWINNING PROJECT

Estonia Mati Heldmets, higher education expert from Finland, Karl Erik Mickelson and others participated in the meeting.

The participants discussed the issues such as the development of doctoral education in Azerbaijan, the advancement of capacity, the elimination of the problems existing in the doctoral education.

The problems of authority of the universities and other related issues were covered in the meeting as well.

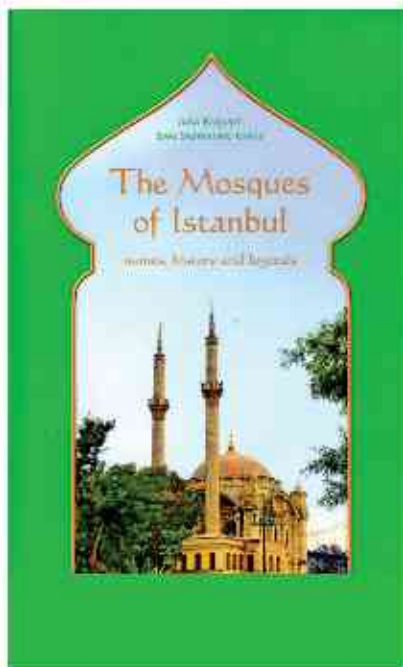
On June 29, a meeting on the development of doctoral education in Azerbaijan within the framework of Twinning project was held at Khazar University. Professor Mahammad Nuriyev, Vice President of Khazar University for Academic Affairs, Dr. Eldar Shahgaldiyev, Head of the Division for Graduate Students and Research, professor Adil Asadov, member of ANAS Institute of Philosophy and Law, academician Humeyir Ahmadov, member of the Institute of Educational Problems in Azerbaijan, Resident Twinning Advisor of EHEA Twinning project, Higher education expert from

JULIA KRAJCARZ AZƏRBAYCAN DİLİ VƏ ƏDƏBİYYATI DEPARTAMENTİNƏ KITAB HƏDİYYƏ ETDİ

İyunun 24-də Xəzər Universitetində Azərbaycan dili və mədəniyyətini öyrənən polşalı tədqiqatçı Julia Krajcarz Azərbaycan dili və ədəbiyyat departamentinə professor Ewa Siemienieć-Golasla birgə yazdığı, 2014-cü ildə Krakovda çap olunmuş "The Mosques of Istanbul" ("İstanbulun məscidləri") adlı kitabını hədiyyə etdi. Kitabda məscidlərin yaranması tarixi, eləcə də, dini memarlıq abidələri haqqında biliklər öz əksini tapmışdır.

JULIA KRAJCARZ MAKES A GIFT OF BOOK TO THE DEPARTMENT OF AZERBAIJANI LANGUAGE AND LITERATURE

On June 24, Julia Krajcarz, visiting researcher from Poland who is learning the Azerbaijani language and culture in the Department of Azerbaijani Language and Literature made a gift of a book she had written together with Ewa Siemienieć-Golas "The Mosques of Istanbul". The book covers the history of establishment of mosques, and information about religious monuments as well.

MAGİSTR DİSSERTASIYASININ MÜDAFİƏSİ

İyunun 30-da universitetin İngilis dili və ədəbiyyatı departamentində magistratura tələbəsi Aydan Karimovanın "Dilçilikdə frazeoloji birləşmələrin analizi" mövzusunda dissertasiya işinin müdafiəsi keçirilmişdir. Tədqiqat işi universitetin Magistratura, doktorantura və elmi işlər bölməsinin müdiri, fəlsəfə doktoru Eldar Şahgəldiyevın rəhbərliyi ilə yərnə yetirilmişdir.

İddiaçı A. Karimova dissertasiyasını Bakı Dövlət Universitetinin İngilis dili kafedrasının müdiri, fəlsəfə doktoru Bəylər Hacıyevin sədrlik etdiyi Müdafiə şurasına təqdim etmiş, şura üzvlərinin suallarını cavablandırmışdır. İş müsbət qiymətləndirilmişdir.

HAMLET İSAXANLININ İSTANBULA İŞGÜZAR SƏFƏRİ

YILDIZ TEXNİKİ UNİVERSİTETİNDƏ

İyulun 1-də Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı Yıldız Texniki Universitetinin rektoru professor Dr. İsmail Yüksek ilə görüşdü. Görüş Yıldız Texniki Universitetinin rektorluğunda keçirildi.

Görüşdə qarşılıqlı maraq kəsb edən bir sıra məsələlər, o cümlədən doktorantura tələbələrində elmi rəhbər təyin edilməsi, Mevlana Mübadilə Proqramı çərçivəsində iki universitet arasında tələbə və müəllim mübadiləsi və ikili dərəcə proqramları kimi məsələlər müzakirə olundu.

İTÜ

İSTANBUL TEXNİKİ UNİVERSİTETİNDƏ

İyulun 1-də Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri professor Hamlet İsaخانlı İstanbul Texniki Universitetinin rektoru professor Dr. Mehmet Karaca ilə görüşdü. Görüş İstanbul Texniki Universitetinin rektorluğunda keçirildi.

Buradakı görüşdə də qarşılıqlı maraq doğuran eyni məsələlər - doktorantura tələbələrində elmi rəhbər təyin edilməsi, Mevlana Mübadilə Proqramı çərçivəsində iki universitet arasında tələbə və müəllim mübadiləsi və ikili dərəcə proqramları kimi məsələlər müzakirə olundu.

ELMİ ŞURANIN İCLASI

İyulun 5-də Xəzər Universitetinin rektoru Hassan Niknafsın sədrliyi ilə universitet Elmi Şurasının növbəti iclası keçirildi. İclasın gündəliyinə əsasən məzunluq haqqında fakültə dekanları Elza Səmədova, Cəbir Xəlilov, Hassan Niknafs və dekan müavini Fuat Rəsulovun, 2016-2017-ci tədris ilinə hazırlıq haqqında, prorektor Məhəmməd Nurlıyevin, metodik vasaitlərin nəşrə tövsiyə olunması haqqında universitetin Magistratura, doktorantura və elmi işlər bölməsinin müdiri Eldar Şahgəldiyevin məlumatları dinlənilədi və müvafiq qərarlar qəbul edildi.

Elmi Şurada cari dərslərin ilinin yekunlarına görə bir qrup əməkdaşın – Təhsil fakültəsinin müəllimi Könül Məhəddinova, İqtisadiyyat və menecment departamentinin müdiri Ceyhun Məmmədov, İngilis dili və ədəbiyyatı departamentinin baş müəllimi Fərangiz Nəsirova, Riyaziyyat departamentinin müdiri Əli Hüseynli, Keyfiyyətin təminatı mərkəzinin direktoru Lyudmila Sotova, Qəbul və tələbə şöbəsinin müdiri Lamiyə Namazova və Beynəlxalq Əlaqələr şöbəsinin müdiri Turan Cəfərovanın mükafatlandırılması elan olundu.

GƏNCLƏRƏ ÖRNƏK OLAN ÖMÜR

*Görkəmli filosof-alim, fəlsəfə
elmləri doktoru, professor
Əsədulla Qurbanovun anadan
olmasının 80 illiyi münasibətilə*

Əsədulla müəllimi, təxminən, qırx beş ildir ki, tanıyıram. Tanışlığımız mən Azərbaycan komsomolunun Mərkəzi Komitəsində işləyən dövrdən başlayıb. Tablifat və mədəni-kütləvi işlər şöbəsində mətbuat sektorunun müdiri, mədəni kütləvi işlər sektorunun müdiri və şöbə müdürünün müavini vəzifələrində çalışarkən qismətimə Azərbaycanın çoxlu ziyalıları ilə tanış olmaq, bəziləri ilə isə dostlaşmaq düşmüşdü ki, buna görə tələymdən çox razıyam. Əsədulla müəllimlə dostluğumuz da az qala yarım əsrə çatır.

Şöbənin tədbirləri müvafiq sahənin mütəxəssisləri ilə birgə keçirilirdi. Ümumittifaq komsomolunun Mərkəzi Komitəsi də ölkə üzrə keçirilən tədbirlərə komsomol işçiləri ilə yanaşı mütəxəssisləri də dəvət edirdi və bu səfərlər zamanı daha dərinlədən tanış olmaq imkanları yaranırdı.

Əsədulla müəllimlə də həm ölkənin, həm də müttəfiq respublikaların müxtəlif şəhərlərinə səfərlərdə olmuşuq və çoxlu xatirələrimiz var. Onlardan biri, bəlkə də son 25 ildə baş vermiş hadisələrin təsiri ilə, elə bil dünyanın olmuş kimi yadımdadır. Keçən əsrin 70-ci illərinin əvvəllərində Yerevanda ümumittifaq konfransına dəvət olunmuşduq – Əsədulla müəllim və mən. Konfransın iş rejiminə əsasən iştirakçılar təxminən 5-6 il əvvəl Yerevanda hün-

dür bir tapanın üzərində ucaldılmış soyqırım abidəsini ziyarət edib, əklil qoymalı idilər. Həmin gün biz səhhətimizi bəhanə edib, mərasimdə iştirak etmədik. Ermanilər bundan qəzəblənmiş, bu barədə bir-bəşə Azərbaycan KP Mərkəzi Komitəsinə məktub göndərmişdilər. Əsədulla müəllim Mərkəzi Komitənin katibi Danil Quliyevin yanına çağırılaraq, ona ciddi irad bildirilmişdi. Mənə isə, çox güman ki, gəncdir deyə, baş qoşmamışdılar.

Qeyd etdiyim kimi, səfərlər zamanı bir-birimizi daha yaxından tanıyır, həyatımız, fəaliyyətimiz haqqında qarşılıqlı olaraq daha geniş məlumat ala bilirdik.

... Əsədulla müəllim 1936-cı il aprelin 28-də Balakən rayonunun Kətex (Gədik) kəndində yaxsul kəndlilərin ailəsində anadan olmuş və ağır uşaqlıq illəri keçirmişdir. İki aylığında atasını, səkkiz yaşında anasını itirmiş balaca Əsədullanın, bunlar azmış kimi, iki qardaşı da Böyük Vətən müharibəsi cəbhələrində həlak olmuşdu.

Doğma kəndində orta məktəbi bitirəndən sonra Bakıya üz tutan gənc Əsədullanın paytaxtda da bəxti gətirmir. Ali məktəbə daxil ola bilmədiyindən, şəhərdəki 2 sayı texniki-peşə məktəbində oxuyur. Məktəbi bitirəndən sonra Bakı Neft Emalı Zavodunda əmək fəaliyyətinə başlayır. Sonra Bakı Mədəni-Maarif

Texnikumuna qəbul olunur və oranı bitirir.

1956-cı ildə sənədlərini Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki BDU) filologiya fakültəsinə verir. 5 fəndən yüksək qiymətlər alsa da, sonuncu rus dili imtahanında kəsilir və universitetin rektory akademik Yusif Məmmədəliyevə müraciət edir. Böyük şəxsiyyət, dünya şöhrətli kimyaçı və çox humanist insan olan rektor onun tərcümeyi-halını ilə tanış olandan sonra istisna hal kimi qəbul komissiyasına göstəriş verir ki, yenidən imtahan keçirilsin. Beləliklə də, Əsədulla Qurbanov filologiya fakültəsinin kitabxanaşünaslıq və bibliografiya şöbəsinə qəbul edilir və universitetin fəal tələbələrindən bir olur. Fakültə Komsomol komitəsinin katibi, tələbə elmi cəmiyyətinin sədri, universitetin "Lenin tərbiyəsi uğrunda" qəzetinin fəal müxbiri kimi ictimai işlər aparır. İkimizin də yaxın dostu, sırdaşı, həmin illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetinin Komsomol Komitəsinin katibi olmuş görkəmli şair və nəsir Teyyub Qurban birgə görüşlərimiz zamanı həmin dövrü xatırlayır, Əsədulla müəllimin tələbəlik illəri haqqında daim xoş sözlər söyləyir.

Universitetin sonuncu kursunda əyani oxuduğu zaman 1960-cı ildə respublikanın Mədəniyyət nazirliyinin Mədəni-maarif müəssisələri idarə-

rəsinin inspektoru təyin olunur, sonralar baş inspektor, aparıcı mütəxəssis vəzifəsinə irəliləyir.

Məsul İnzibati İşlərdə çalışmasına baxmayaraq, Əsədulla Qurbanov elmi-tədqiqat işlərinə də böyük maraq göstərir və bu maraq onu Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Fəlsəfə, Sosiologiya və Hüquq İnstitutuna gətirir. Burada işləməklə yanaşı məzun olduğu ADU-da dissertant qəbul olunur, sonra əyani aspiranturaya keçirilir və İxtisası Üzrə dərslər də deyir. 1976-cı ildə "Azərbaycan kəndlisinin mənəvi həyatında sekulyarlaşmanın xarakterik xüsusiyyətləri" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək, fəlsəfə elmləri namizədi elmi dərəcəsi, bir müddət sonra dosent elmi adı alır. 1990-cı ildə isə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Fəlsəfə, Sosiologiya və Hüquq İnstitutunda "Milli və millətlərarası münasibətlər kontekstində sekulyarlaşmanın xarakterik xüsusiyyətləri" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə etmişdir. Qeyd edək ki, Əsədulla Qurbanov Azərbaycanda sekulyarlaşma (dünyəviləşmə) problemləri üzrə tanınmış alimlərdən biridir. O, elmi-fəlsəfi düşüncə və İslamşünaslıq sahələri üzrə də səmərəli tədqiqatların müəllifidir və elmi fəaliyyətinin son illərdəki dövründə bu sahə üstünlük təşkil edir.

Görkəmli alimin 500-dən çox elmi, bədii-publistik, əsərləri, məqalələri, dərslər və metodik vəsaitləri, monoqrafiyaları çapdan çıxmış-

dır. "Mübariz İnsan – Məmməd Səid Ordubadi", "Gənclərin mənəvi tərbiyəsi", "Nəzəri düşüncəyə giriş", "Nəzəri İslamşünaslığa giriş", "Azərbaycanda sekulyarlaşmanın xarakterik xüsusiyyətləri", "Beynəlxalq münasibətlərdə din-İslam amili", "İslamşünaslığın Azərbaycan konsepsiyası", "İslamşünaslığın aktual problemləri", "Din və ictimai təhlükəsizliyin aktual problemləri", "Beynəlxalq terrorçuluq social bələdir", "İslam kontekstində Azərbaycan-İran münasibətləri: yeni şərhlər", "Azərbaycan - Bolqarıstan münasibətləri yeni mərhələdə" və s. əsərləri elmi ictimaiyyətdə böyük maraq doğurmuşdur.

Əsədulla Qurbanovun Moskva, Daşkənd, Səmərqənd, Aşqabad, Məhəqqala, Rostov, Kiyev, Tehran dövlət universitetlərində, Azərbaycanın ali təhsil müəssisələri və elmi-tədqiqat institutlarında oxuduğu müəllimlər dinləyicilərdə həmişə böyük maraq doğurub.

Görkəmli alim bir çox ölkələrdə, o cümlədən Türkiyə, Rusiya Federasiyası, İran İslam Respublikası, Səudiyyə Ərəbistanı Krallığı, Bolqarıstan və Orta Asiya respublikalarında tanınır və əsərləri qiymətləndirilir.

Fəlsəfə elmləri doktoru, professor Əsədulla Qurbanov neçə-neçə elmlər namizədi və elmlər doktoru yetişdirmişdir. Hazırda onlar Azərbaycan elminin inkişafına layiqli töhfələr verirlər.

Görkəmli alimin xidmətləri həm ölkəmizdə, həm də onun hüdudla-

rından kənarda yüksək qiymətləndirilmişdir.

O, keçmiş SSRİ-nin Əməkdar mədəniyyət işçisi fəxri adına, Akademik Yusif Məmmədliyəv adına Beynəlxalq diplom və medala, "Qızıl qələm" mükafatına layiq görülmüş, "Tərəqqi" medalı ilə təltif olunmuşdur. Ona anadan olmasının 80 illiyi münasibətilə "Yeni gənc nəslin tərbiyə olunub yetişməsində, formalaşmasında, ölkədə elmin, təhsilin inkişafındakı çoxillik, səmərəli fəaliyyətinə görə" BDU-nun Fəxri diplomu təqdim edilmişdir.

Əsədulla Qurbanov 2011-ci ildə İran İslam Respublikasının paytaxtı Tehran şəhərində "İslam, Quran terrora yox deyir" mövzusunda keçirilmiş beynəlxalq konfransda məruzəsinə görə BMT-nin "Sülh səfiri" diplomuna layiq görülmüşdür. 2015-ci ildə Türkiyənin paytaxtı Ankara şəhərində fəaliyyət göstərən Beynəlxalq Söz Akademiyasının həqiqi üzvü seçilmişdir.

Görkəmli filosof-alim Əsədulla Qurbanovun mənalı həyatı, elmi-pedaqoji fəaliyyəti gənc nəsle layiqdir.

Əlirza Balayev,
əməkdar jurnalist

Görkəmli tərcüməçi, Azərbaycanda və xarici ölkələrdə mükafatlara layiq görülmüş Vilayət Hacıyevin tərcüməsində türk əsilli müasir alman yazıçısının hekayəsini təqdim edirik

Sizə elə bir adamdan söhbət açmaq istəyirəm ki, təkcə bütün türklərdən deyil, hətta öz iş yoldaşlarından da seçilir. Almanlar onun geri qalmış türk həmyerlilərinə yaxşı bələddirlər. Çünki bu türklər öz arvadlarını istismar edir, qızlarını gözümçüxdüyə salır, oğlanlarını isə erköyün böyüdür, onların bir sözünü iki eləmirlər. Ancaq Nuru Pəhlivan belə türklərdən deyil. Doğrudur, o da türkdür, o da ictimai təminat şöbəsində işləyir, ancaq bunula belə, hamıdan fərqlənir. Əlbəttə, bunları deməkdə məqsədim onun tərifini göylərə qaldırmaq deyil, sadəcə olaraq, Nurunun öz qızının qayğısına necə qaldığını, onu necə tərbiyələndirdiyini layiqincə qiymətləndirmək istəyirəm. Qadın hüququndan dəm vuranların çoxu türk kişilərini haqlı- haqsız töhmətləndirilər ki, onlar öz qızlarını adam yerinə qoymur. Ancaq adam gərək pis əməlləri töhmətləndirməklə yanaşı, yaxşı işlərin qiymətini verməyi də bacarsın. Nuru Pəhlivanın da belə işləri çoxdu. Özü də hər sahədə...

Nuru Pəhlivan Almaniyaya fəhlə kimi gəlmişdi. Ancaq çox diribaş, qoçaq olduğu üçün alman dilini lap tez öyrəndi. Bir az keçəndən sonra fəhlə kimi işə başladığı firmanın dilmancı oldu. Daha sonra isə sənətini dəyişdi ki, yerlilərinə lap yaxşı kömək edə bilsin. Ancaq Nurunu tanıyan, onunla bir yerdə işləyən gəlmə fəhlələrin hamısı deyirdi ki, guya o, özünü gözə soxmaq üçün sənətini dəyişib. Eh, qoy kim nə deyir, desin! Camaatın ağzı çuval deyil ki, xoşun gəlməyəndə bağlayasan! Onsuz da Nuru Pəhlivanda bu deyilənlərin heç biri yoxdur. İşgüzar adamdır, vəzifə sahibidir... Ancaq

dilmanchığa çox pul istədiyi üçün bəzilarinin xoşuna gəlmir. Belə bir şeyiə yayılmışdı ki, guya ictimai təminat şöbəsinin əməkdaşı kimi müftə dilmanchıq etmək əvəzinə hamudan pul istəyir. Düzdür, nəyisə tərcümə etmək üçün, doğrudan da, çox pul istəyirdi, ancaq bu onun halalca haqqı idi, çünki işlədiyi yerdə alman dilini ondan yaxşı bilən yoxdu.

Nuru Pəhlivanın savadına da söz ola bilməzdi. Doğrudur, hərdən adları qarışıq salır, ancaq bunların hamısı xırda şeylərdir. Məsələn, doqquzuncu sinifdə oxuyan qızı Arzu bir dəfə ondan soruşub ki, "Vilhelm Tell" pyesini kim yazıb. O da qətiyyətlə cavab verib ki, "Şiller adlı bir İsveçrəli – imperator Qötenin qayru". Yeri gəlmişkən, bu cür qətiyyətlə danışmağı ona Almaniyada çox böyük nüfuz qazandırıb. Mənə elə gəlir ki, çox yaxşı cavabdır, yalnız "İsveçrəli" məsələsində azacıq səhv eləyir. Ancaq, çox güman ki, Nuru Pəhlivan Tell əminin İsveçrədə olduğunu demək istəyirmiş. Əlbəttə, Şillerlə Qötenin yeznə-qaynılığı da tarixi həqiqətə uyğun deyil, amma sənaye sahəsində çalışan adamların yanında onun elə böyük əhəmiyyəti yoxdur. Onlarda belə səhvlər tez-tez olur.

Nuru Pəhlivan da orta təqəbədən olan bütün türklər kimi səbrli adam idi. Belələri yaşadığı mühitə tez uyğunlaşdığı üçün müəyyən mənsəbə çatı bilər.

Nuru Pəhlivan türk qızlarının alman oğlanları ilə gəzməsinin əleyhinə deyildi. Axı, yazıq qızlar kiminlə gəzəydilər?! Türk oğlanları qızlarla gəzməyin təhərini bilmirdilər. Əllərinə qadın düşən kimi onunla yatmaq istəyirdilər.

Nuru Pəhlivan istəyirdi ki, qızlarını çox istəyən bütün atalar onun yanına məsləhətə gəlsinlər və o da hamısını inandırсын ki, alman oğlanları ilə gəzmək göründüyü qədər də dəhşətli deyil.

Nuru Pəhlivanın səbrinin həddi-hüdudu yoxdu, yoxsa öz səfeh arvadı ilə bu qədər ömür sürə bilməzdi. Axı, bu arvadla ağıl deyilən şey yoxdu, savadsızdır! Özünün heç nədən başı çıxmır, ancaq hamının haqqında danışır, hər yerdən xəbər verir. Çox dardüşüncəli, tərs arvaddır. Nuru Pəhlivan onu dünyanın işlərindən hali etməyə çalışmış, bəzi məsələlər haqqında uzun-uzadı danışmışdı. Məcbur eləmişdi ki, hər şeyi olduğu kimi görsün. Hətta bir-iki dəfə döymüşdü ki, deyilənləri yaxşı qavrasın. Ancaq arvad tərsliyindən dönməmişdi ki, dönməmişdi. Lap elə bu günün özündə də, yəni hər şey keçib gedəndən sonra da heç nə başa düşmək istəmir, yenə də ərinin qarasıncı deyir: guya kişi istəsə, bu işi belə olmağa qoymazdı...

Nuru Pəhlivan əmin olanda ki, arvadı belə dar düşüncə ilə qızı tərbiyə edə bilməyəcək, onu da öz üzərinə götürdü. Çalışdı ki, Arzu oxusun, savad sahibi olsun, özünü necə aparmağı, biş-düş eləməyi öyrənsin. Vaxt tapsaydı, ona yamaq salmağı, toxumağı da öyrədərdi. Ancaq arvad qızla yola getmirdi, tez-tez Arzunun üstünə qışqırır, hər xırda şeyin üstündə danlayırdı. Arvadın Arzunu döyüb-döyməməsindən Nurunun xəbəri yox idi. Əgər bilsəydi ki, döyüb, mütləq boşayardı, çünki zorla verilən tərbiyənin əleyhinə idi. Arvad hələ də bilmirdi ki, Nuru əvvəllər onu döyəndə nə qədər vicdan əzabı çəkib. Arvadının bir xasiyyətindən heç xoşu gəlmirdi: qonşuluqda yaşayan türk qadınlarının sözü ilə evə həmişə dava salırdı. Məsələn, bir də görürdün, əri işdən çox yorğun, səbəbi qayıdanda, onun üstünə düşürdü: "Nuru, bilirsən Dənizlidən olan Ayişə bu gün Arzu haqqında nə deyirdi?" Və ya: "Samsunlu Nihal abla deyirdi ki, sən qızın avtobusda özünü lap küçə qızı kimi aparıb. Elə ucadan gülüb ki, hətta sürücü də geri dönüb baxıb..." Və sair və ilaxır... Nuru Pəhlivan bu türk qadınlarının riyakar lütfkarlığından lap cana doymuşdu. Almanların adət-ənənəsinə yaxşı bələd olduğunu arvadına həmişəki kimi səbrlə başa salmağa çalışırdı ki, onlar uşaqlarını necə tərbiyə edəcəklərini özləri müəyyənləşdirir, heç kəsə daxili işlərinə qarışmağa icazə vermirlər.

- Biz yeganə qızımızı özümüzü tərbiyə etməliyik, - deyirdi, - bir sən, bir də mən. Ən çox da özüm. Başqa arvadların bu işə qarışmağa haqqı yoxdur.

Arvadı sarıdan başı çox balalar çəkdiyi üçün qızın tərbiyəsi ilə özü tək məşğul olmağa başladı. Onun hər arzusunu yerinə yetirdi. İnsafla desək, Nuru Pəhlivan qızını on iki yaşına qədər avropasayağı tərbiyə eləyib, öz arvadını qul kimi işlədən türk kişilərindən deyildi. Hətta çox

çalışmışdı ki, arvadı ilə bərabər hüquqlu ömür yoldaşı kimi rəftar etsin. Ancaq bütün zəhməti hədəf getmişdi, çünki arvad buna layiq olmamışdı.

Kimsə Arzuya zəng eləyəndə və qız da almanca danışanda, arvadının ağlayıb-sıtqaması Nurunu yaman əsəbiləşdirirdi. Onun bəhanəsi bu olurdu ki, guya kiminlə danışdığını, nə barədə söhbət elədiyini başa düşmür. Onda Nuru lap cin atına minirdi. Çünki arvad iki ayağını bir başmağa dirəyib, almanca öyrənmək istəmirdi. Əlbəttə, Nuru çox çalışmışdı ki, onu öyrətsin. Ancaq bir az keçəndən sonra görmüşdü ki, o, belə də düşüncə ilə almancanı heç vaxt öyrənə bilməyəcək. Və elə onda da üzünə demişdi ki, səfehdir, öyrənə bilməz. Sözü düz çıxdı, doğrudan da alınmadı. Belə ola-ola indi qızının telefonda nə danışdığını bilmək istəyirdi! Axı onlar Türkiyədə deyildilər! Deyəsən unutmuşdu ki, ailəliklə Almaniya köçüblər və burada da hamı almanca danışmalıdır! Eh, belə adi həqiqətləri də başa düşmürdü! Bunlar bir yana, atası hər şeyi bilə-bilə, nə üçün üstəlik anası da bilməliydi?! Nuruya elə gəlirdi ki, nə üçünsə arvadı öz qızını qışqanır. Heç inanılası deyildi! Yox, belə arvaddan hər şey gözləmək olardı!

Bir dəfə Arzu - o yeganə qızı, istəkli, ciyərparası deyəndə ki, Volf-Diter adlı almana ələ getmək istəyir, Nuru Pəhlivan yenə də təmkinini pozmadı. Sonra qızının dərdinə şərik olarmış kimi dedi:

- Anana bu barədə heç nə demə. Yoxsa yenə başlayacaq ağlayıb-sıtqamağa, ulamağa... Özüm yola getirərəm. Şəxsən mən almana ələ getməyinə etiraz etmirəm. Özün ki yaxşı bilirsən!

Doğrudan da həmin xəbəri arvadına çox ehtiyatla çatdırdı:

- Sən bütün günü evdə oturursan, ancaq heç fikirləşmərsən ki, qızın ələ getmək vaxtı çatıb, - deyərək səbrlə sözü başladı.

- Niyə? - arvadı etiraz etdi - Elə dünən istanbullu Züleyxa ilə bu barədə danışmışdım. O da deyirdi ki, Arzu yetişib. Hətta qız üçün izmirli bir tələbəni də gözləyib. Burada həkimlik oxuyur, Arzu ilə də tanış olub...

Cavab Nurunu əməlli-başlı əsəbiləşdirdi. Yenə də onun qızının taleyini başqaları həll edirdi! Yox, o buna heç vaxt yol verməyəcəkdi!

- Sənin qızın almana getmək istəyir. Onu da bil ki, mən razıyam!

Arvad o daqıq özündən getdi. Ayılanda, dişi canavar kimi ulamağa başladı və təzədən huşunu itirdi. Bu, bir neçə dəfə təkrar olundu. Arvadının artistlik qabiliyyətinə yaxşı bələd olan Nuru özünü əsl türk kişisi kimi soyuqqanlı apardı. Həmin almanın adını çəkəndə, arvad yenə də özündən getdi. Ayılanda, Nuru bir də təkrar etdi ki, bu işə razıdır, hətta çox sevinir. Arvad yenə bayıldı. Onu ən çox türk rəfiqələrinin tənəsi qorxudurdu! Görəsən Arzunun - Nurunun yeganə qızının almana ələ getdiyini eşidəndə nə deyəcəklər? Axı bu, əsl rüsvayçılıqdır! Daha heç biri onlara ayaq basmayacaq! Tək-tənha qalacaq! Nə dostu olacaq, nə də rəfiqəsi...

Arvad ayıldıqca bu sözləri təkrar edirdi...

Bir çox qadınlar kimi o da ərinin deyil, rəfiqələrinin sözü ilə oturub-dururdu. İşə bax ki, çox ağıllı türk ərinə hörmət etmirdi. Axı Nuru anadan türk doğulduğu üçün özünü türk hesab eləyənlərə bənzəmirdi! Gör kimsə hörmət etmirdi?! Samsunda xırda bir tacir ailəsində dünyaya gələn, əvvəlcə öz vətəninə, sonra da qütbətdə fəhləlik eləyən Nuru Pəhlivana! Hər şeydən başı çıxan Nuru Pəhlivana! Əlbəttə, belə bir adam öz qızının almana getməsinin əksinə ola bilməzdi! Ancaq hər şey türk adətincə olmalı idi. Gərək Arzu Volf-Diterin valideynlərinə xəbər göndərəydi ki, atası razıdır, elçiləri gölsin. Ozgə heç nə lazım deyil, yalnız elçi göndərsinlər. Arzu təəccübləndi ki, onun ələ getməsinin elçilərə nə dəxli var?! Bu nədir, bəs Nuru Pəhlivan bəzi türk adətlərini qızına öyrətməmişdi?! Görünür, Arzu bunu unutmuşdu. Nuru dedi ki, elçilər vasitəçidir. Özü də türk ailəsi ilə alman ailəsi arasında... Vasitəçi olmasa, xalqlar arasında qarşılıqlı anlaşma yaranmaz, elçi də olmasa, toy olmaz. Elçilər oğlanı yaxşı tanıyırlar və gəlib qıza da baxırlar ki, ona yaraşır, ya yox. Arzu etiraz elədi:

- Axı biz bir-birimizi çoxdan tanıyırdıq! Bilirik ki, bir-birimizə yaraşırdıq!

Nuru Pəhlivan sözündən dönmədi ki, cavanlar otuz ildən sonra da yola gedib getməyəcəklərini bilməzlər. Belə şeylərdən yalnız təcrübəli adamların başı çıxar. Ona görə də Arzu mütləq, xəbər göndərməlidir. Axı Volf-Diterin ata-anası yaşlı adamlardır, elçinin nə demək olduğunu bilərlər.

Əlbəttə, cənab Qrünberqer də, onun xanımı da elçinin nə olduğunu bilmirdilər və Allah, onun bəndləri haqqındakı biliklərini yalnız lüğətlərdən, televiziyadan alan bütün başqa almanlar kimi əvvəlcə ensiklopediyamı xatırladılar. Qrünberqerlər savadlı alman ailələrindən idi, evlərində Mayerin 25 cildlik ensiklopediyası vardı. Həmin dəqiqə "e" hərfini açıb baxdılar, ancaq "elçi" sözünü tapmadılar. Səhəri günü kişi alman qızı almış bir türk həmkarından soruşdu. O da bilmədi. Cənab Qrünberqer axırda türk konsulluğuna zəng vurdu. Məmur çox rəsmi cavab verdi.

- Türkiyə müasir ölkədir, orada hər kəs istədiyi adamla evlənə bilər. Belə primitiv adətlər orda daha yoxdur...

Cənab Qrünberqer istədi ki, Nuru Pəhlivanla hər şeyi telefonda dəqiqləşdirsin. Ancaq Nuru tanımadığı, bilmədiyi adamla danışmaq istəmədi, sadəcə olaraq, dəstəyi yerinə qoydu. Ürəyi ağrıdı ki, alman ona türk adətlərindən dərs vermək istəyir. "Türkləri o yaxşı tanıyır, yoxsa mən?!" - deyə özündən bir də soruşdu. Qızına tapşırırdı ki, o Volf-Diterdir, nədir... hə, onunla ciddi danışsın. Nuru Pəhlivan belə şeyə bir dəfə dözər, iki dəfə dözər, üçüncüdəsə özündən çıxar, sonrası pis olar, Volf-Diterin evlənmək haqqındakı bütün planları boşa çıxar...

- Hər yerindən duran alman bizə türk adətindən dərs versə, axırıımız hara çıxar?! - deyə sözüünə yekun vurdu.

Əlacı kəsilən cənab Qrünberqer iş yerindəki gəlmə türk fəhləsindən məsləhət istədi. O da "elçi"nin nə olduğunu bilmədi, cibində gəzdirdiyi balaca lüğətə baxdı, ancaq bu barədə heç nə tapmadı. Axırda o da gedib öz tanışından soruşdu və səhəri gün gəlib çox ciddi tərzdə dedi:

- Elçi getmək mütləq lazımdır, yoxsa mümkün deyil...

Cənab Qrünberqerlə xanımı çərşənbə günü, televiziyada futbol üzrə kubok yarışı göstəriləndə gəldilər. Kişi əlində bir şüşə "Trollinger" şarabı tutmuşdu. Arvad isə bir dəstə gül gətirmişdi. Əslində, Nurunun həmin şarabdan xoşu gəlmirdi, yalnız Mozel çaxını içirdi.

Qonaqlar özlərini təqdim eləyib oturan tək, Frau Qrünberqer toy barədə danışmağa başladı. Qadının ailə başçısı kimi danışması Nuru Pəhlivanın xoşuna gəlmədi. Əlbəttə, o qadınların qonaqlıqda söhbət eləməsinə, başqa kişilərlə danışmasına pis baxmırdı, ancaq belə ciddi işlər barədə yalnız kişilər danışmalı idi. Bundan əlavə, uşaqların toy məsələsinə keçməmişdən əvvəl ordan-burdan söhbət açmaq lazım idi. Məsələn, hər iki tərəf necə evləndiklərindən, köhnə adətlərin çətinliyindən, sabah havanın necə olacağından danışmalı idilər. Nuru tez-tez saatına baxırdı. Futboldan yaman xoşu gəlirdi və alman qonaqlarına görə onu itirmək istəmirdi. Cənab Qrünberqerin laqeyidliyinə də lap mat qalmışdı: Almanıyanın komandası çox nüfuzlu bir kubok uğrunda oynayır, almanın özü isə belə xırda məsələlərlə məşğul olurdu! Axı, uşaqlar sabah da evlənə bilərdilər, futbolu isə yalnız bu gün göstərirdilər! Ona görə də, cavabı çox qəti oldu:

- Fikirləşmək lazımdır, belə tez cavab verə bilmərəm. Salamət qalın!

Sonra da qızına başa saldı ki, almanlar savadlı türk ailəsi ilə necə davranmağın qaydasını yavaş-yavaş öyrənməlidirlər. Yalnız bundan sonra "hə" cavabı verəcək. Daha sonra da şarab şüşəsinə işarə edib dedi:

- Belə şeyi təkə almanlar gətirə bilərlər!

İkinci görüşdə söhbət xeyli çəkdi. Bu dəfə televiziyada nə futbol, nə də ayləncəli proqram vardı və Nuru Pəhlivan da heç yerə tələsmirdi. O, adəti üzrə qızı ilə rahatca oturmuşdu, arvadı isə qonaqlara qulluq edirdi. Nuru bu gün arvadı ilə lap fəxr eləyirdi. Belə arvad yalnız türklərdə ola bilərdi!

Əvvəlcə yemək gətirdi, sonra qəhvə süzdü. Axırda bir dəfə də qəhvə dəmlədi, qabları yudu, meyvə gətirdi, yenə qəhvə süzdü. Axı qonaq gələndə, arvadın başını qaşımağa macalı olmaz! Özü də türk arvadı olasan. Qrünberqerlər deyəndə ki, o da bir az otursun, Nuru etiraz elədi:

- Belə işdən yorulmaz. Birincisi, almanca başa düşmür, ikincisi də, qonağa qulluq etmək borcudur...

Söhbət zamanı Nuru Pəhlivan bir neçə dəfə xüsusi vurğu ilə təkrar etdi ki, türk adətlərini olduğu kimi yozmaq lazımdır. Türklər bəzən mənasını başa düşməsələr də, alman adətlərinə hörmət edirlər və almanlar da belə etməlidirlər. Şəxsən o, cavanların evlənməsinə etiraz etmir. Axı, Arzu niyə almana ərə gedə bilməz?! Axı biz irqi ayrı-seçkiliyin aradan götürüldüyü XX əsrdə yaşayırıq! O, qızlarına hər şeyi yasaq eləyən türklərdən deyil! Frau Qrünberqer təzədən soruşanda ki, arvadı niyə bir az dincəlmir, Nuru Pəhlivan təmkinlə dilləndi:

- Axı kimsə qulluq eləməlidir...

Cavab gün kimi aydın idi, amına alman xanımı başa düşmədi ki, niyə türk arvadlarına verilən suallara həmişə kişilər cavab verir. Sonra Frau Qrünberqer maraqlandı ki, arvad onların gelişinin səbəbini bilir, ya yox? Nuru da öz növbəsində anlamadı ki, bu, onun nəyinə lazımdır.

- Əlbəttə bilir, - dedi. - Mən arvaddan söz gizlədən kişilərdən deyiləm. Bütün işlərdə arvadla məsləhətləşirəm. Hər şeyi ona özüm vaxtında deyirəm.

- Bəs arvadınız sizinlə razılaşmayanda necə olur? - Frau Qrünberqer əl çəkmədi.

- Onda özündən küssün. Mənim dediklərim həmişə düz çıxır. Fəhlə adamam, hər şeyi özüm həll etməyə öyrəşmişəm. Bilirsinizmi, əziz frau Qrünberqer, əgər qadın on səkkiz, iyirmi il atası, qardaşı, yaşadığı cəmiyyət tərəfindən istismar olunubsa, mən onun dedikləri ilə oturub-dura bilmərəm. Onu obyektiv aləm tərbiyələməyib. Təəssüf ki, bu belədir və siz də hər şeyi nəzərə almalısınız. Ancaq elə bilməyin ki, bütün işləri təkbəşinə yoluna qoymaq çox asandır. Lakin mən təmkinimi heç vaxt itirmirəm. Axı, o mənim yeganə qızımın anasıdır.

Sonra qonaqlardan xahiş elədi ki, fikirləşmək üçün ona bir az da vaxt versinlər. Əlbəttə, qızı istədiyi vaxt, istədiyi adama ərə gedə bilər, ancaq ailədə də məsləhətləşmək lazımdır. Almanlar çıxıb gedəndən sonra yenə də qızı ilə təklidə söhbət elədi: "Qızım, cənab Qrünberqer sənə lap yaxın adam kimi danışdı, halbuki hələ gəlini deyilsən. Qayınata ilə gəlin arasında pərdə olmalıdır. Əgər cənab Qrünberqer bu gün ona "sən" deyər müraciət edərsə, bəs sabah necə olar?! O, Arzuya hörmət etməyi öyrənməlidir! Arzu da öz növbəsində, qayınatası ilə çox yaxınlıq etməməlidir. Əlbəttə, Qrünberqerlərin özlərinin elçi gəlməsi də heç düzgün deyil, ancaq eybi yox, Nuru Pəhlivan almanlara yaxşı bələddir: onların heç kəsi olmur. Əgər türk olsaydılar, qonşularını göndərirdilər. Almaniyada isə belə şey mümkün deyil. İndi Nuru onlardan tələb edə bilməz ki, Arzuya görə "yoxu" "var" etsinlər. Özü də tərcümə eləyəndə, müştərinin imkanını nəzərə alır. Yox, yox, rəqibin vəziyyətini mütləq nəzərə almaq lazımdır..."

Arzu yenə etiraz elədi ki, o, bıçağı öküzün yanına aparmaqdansa, öküzü bıçağın yanına gətirir, Nuru qızının sözünü kəsdi:

- Bura bax, əgər mən bu işin əleyhinə olsaydım, kəsəsinə deyərdim: əziz qızım, bax buna görə... bu səbəbdən olmaz!

Üçüncü gəlişdə frau Qrünberqer özünü Nuru evində lap sərbəst aparmağa başladı. Nuru da elə həmin dəqiqə onun toydan sonra özünü necə aparacağı barədə düşündü. Doğrudan da, bir az ağ eləyirdi. Mətbəxə keçib özünə qəhvə dəmləyir, Pəhlivan xanımın söhbəti girşirdi. Bəli, bəli, onu ərə qarşı qızıdır, bir sözə, ailənin səadətini pozurdu. Əlbəttə, bütün türk qadınlarında belə xasiyyət vardı, ancaq frau Qrünberqer türk deyil, alman idi və alman qadını kimi də qalmalı idi! İşə bax ki, gələcək gəlini ona çay süzə bilməzdi, çünki özü süzürdü. Bunlar bir yana, hətta özü gedib dəmləyirdi! Bunların hamısı türk adətlərinə hörmətsizlik idi və Pəhlivanın xanımı da belə şeylərə yol

verirdi! Əlbəttə, arvadın belə şeylərdən başı çıxmırdı və Nuru izah eləyəndə də, qayıdıb arına çəmkirdi:

- Frau Qrünberqerdən xoşum gəlir. Sənin bilmədiyin şeylərin hamısını mənə öyrədir.

Əlbəttə, qadın qadından çox şey öyrənə bilərdi, nəinki kişidən. Ancaq Nurunun arvadının belə şeydən başı çıxmazdı və bu da kişini çox əsəbiləşdirirdi.

Frau Qrünberqer Pəhlivanın xanımı ilə söhbət etmək üçün türkçə öyrəndi. Evdə türk yeməkləri bişirməyə başladı. Doğrudur, əsl türk yeməklərinin dadını vermirdi, ancaq eybi yoxdu, başlanğıcdı... Bu, Nurunun xoşuna gəlmədi, çünki onun fikrincə, hərənin öz adəti olmalıydı.

Cənab Qrünberqer Nurunun kişilik qüruruna, öz arvadına göstərdiyi diqqətə, onu bütün qayğılardan azad etdiyinə, hər işi təkbaşına yoluna qoyduğuna lap heyran qalmışdı. Nuru Pəhlivan fəxrle deyirdi ki, bunların hamısı ailə həyatını sadələşdirir, onun səadətini artırır. Onlar tez-tez türk kişilərinin alman kişilərindən ağıllı olması barədə mübahisə edirdilər. Nuru Pəhlivan misallarla sübut etməyə çalışırdı ki, əsas məsələ qadının zahiri deyil, daxili azadlığındadır. Bəli, bəli, alman qadınları daxilən azad deyillər, çünki ailə işlərində onların da payı var. Bu işə özlərinə sərf edəcəkləri vaxtı onların əlindən alır. Qadınları çətin işlərdən azad etmək lazımdır ki, yalnız ərləri üçün yaşaya bilsinlər. Əlbəttə, cənab Qrünberqer fəhlə Nurunun dediklərinin hamısı ilə razılaşırmırdı, ancaq hiss edirdi ki, bu ideyalar haqqında fikirləşməyə dəyər.

Pəhlivanın xanımı getdikcə ağırlıq itirir, həyasızlaşırdı. Hətta bazarlığa da tək getmək istəyirdi. Əgər əlindən gələn iş olsaydı, Nuru etiraz eləməzdi. Bir dəfə pul kisəsini evdə qoymuş, bir dəfə də kişi köynəyi əvəzinə qadın köynəyi alıb gətirmişdi. Elə bilirdi ki, bazarlıq eləmək asandır! Bir az keçəndən sonra qızı ilə qadınlara aid olan işlər barədə danışmağa başladı. Hər şeyi də qatib-qarışdırı, tərsinə dedi. Allaha şükür ki, Arzu anasının dediklərini ciddi qəbul etmədi. Məsələn, deyirdi ki, qız uşağı öz işləri barədə kişilərlə deyil, qadınlarla məsləhətləşməlidir. Ancaq bu qız anası ilə danışmağa öyrəşməmişdi...

Yox, heç kəs gərək Nurunu məzəmmət etməsin ki, nəsa bir hiyləgər plan qurub, qızı öz tərəfinə çəkib. Doğrudan da, elə deyildi. Qısqançlıq nə olduğunu bilməzdi. Yalnız birçə dəfə qızı üç il bundan əvvəl televiziya da Alen Delonu görüb "Oy, papa, nə gözəl oğlandır!" – deyəndə, Nuru Pəhlivanın xətrinə dəymişdi. Çünki Nuruya elə gəlirdi ki, onun özü də gözəldir və qızı bunu hiss eləməyib. Bütün başqa ağıllı atalar kimi fəhləlik eləməyə başladığı gündən daha da ağıllanmışdı – o da istəyirdi ki, qızı ərə getsin, nəvələri olsun. Ancaq almanlar ki belə tərs-məzhəb iş görürdülər, deyəsən, bu arzusu da həyata keçməyəcəkdi. Axırıncı dəfə Volf-Diter nə üçün ata-anası ilə birlikdə Nurugilə gəlmişdi? Bu axmaq bilmirdi ki, Arzu hələ onun arvadı deyil?! Niyə bir ağıllı adam tapılmadı ona desin ki, gələcək kürekən öz gələcək qayınatasından bir az çəkinməlidir?! Bu ağzıqatıqlı uşaq isə ayağını ayağının üstünə aşırıb Nurunun qabağında oturur, siqareti parovoz kimi tüstülədir, utanmaz-utanmaz Arzunun gözlərinin içinə baxır... Nuru buna dözürsə, deməli, istəklili qızının xatirinə dözüür. Ağıllı hesab elədiyi qızı da deyirdi ki, Volf-Diterin hərəkətlərində elə bir hörmətsizlik əlaməti yoxdur! Eh, əziz-xələf qızı da günü-gündən sırtıqlaşır, abır-həyanı itirirdi. Ancaq bilmirdi ki, hər hansı bir abırlı türk ailəsində belə şeylərə yol vermək olmaz...

Nuru bilirdi ki, Arzu gizlincə Volf-Diterlə görüşür. Çox güman ki, arvadının da xəbəri vardı. Ancaq indi o yalnız özü barəsində düşünürdü. Frau Qrünberqerdən bəzi pis xasiyyətlər öyrənmişdi. Nuru son beş ildə məcbur olub ilk dəfə arvadını döydü, çünki frau Qrünberqerlə restorana getmək istəyirdi. Özü də axşam yeməyinə! Bəs necə! Tək-tənha restorana axşam yeməyinə gedənə bax! Arvad dediyindən dönmədi, haray-həşir qopardı ki, bu onun hüququdur. Düzdür, Nuru zor işlətməyin əleyhinə idi, ancaq adət-ənənəni unudursa... Yox, ona restorana tək getməyə icazə verməzdi!

Bütün bunlara baxmayaraq, iş elə bir əndazəyə gəlib çatdı ki, Arzunun əmilərindən, xalalarından

soruşası oldular. Bəlkə onlar heç razı deyildilər?! Əgər qız atası belə deyirsə, deməli, işin xeyrinə bir addım da atılmış olurdu! Ağıldan kəm olan frau Qrünberqer söz atdı ki, Arzunun arə getməsinin əmilərə, xalalara nə dəxli! Əlbəttə, almanlarda belə şey ola bilərdi, ancaq Nuru türk idi və nə etdiyini də yaxşı bilirdi. Buna görə də, səsinə qaldırdı:

- Siz oğlunuzla necə istəsanız rəftar edə bilərsiniz, mənə qızımın məsələsində vicdanımın dediyi kimi hərəkət edəcəyəm. Bələkdə, körpə də bilir ki, almanlarda hərə özü üçün yaşayır. Mənə qohumcanlıyam. Əmiləri, xalaları Arzunu məndən az istəmərlər...

- Arzunun ən yaxın qohumları, demək olar ki, dünyanın hər yerinə səpələnmişdilər. Arılar öz pətəyindən necə perikirsə, onlar da Türkiyədən perik düşmüşdülər. Xalasının ikisi, əmisinin biri Hollandiyada, bir əmisi Fransada, bir xalası Belçikada, Arzunu hamıdan çox istəyən əmisi Avstraliyada, bir xalası da Avstriyada yaşayırdı. Nuru Avstraliyada yaşayan qardaşından Arzuya çox danışırdı. O, Nuru ilahi bir məhəbbətlə sevirdi və sonsuz olduğu üçün var-yoxunu Arzuya vəsiyyət eləmişdi. Bütün qohumlara məktub yazıldı. İstəsələr toya da gələ bilərdilər. Bayın şəklini məktuba qoyub dünyanın hər yerinə göndərdilər. O, hamının xoşuna gəldi. Avstraliyada yaşayan əmisindən başqa hamısı cavab yazıb, ürəkdən "hə" dedilər. Cavabların toplanması bir ildən çox çəkdi. Həmin bir il ərzində Volf-Diterə sünnət elədilər. Və Qrünberqerlə arvadı da ilk dəfə islam dinini qəbul edib-etməmək barədə düşündülər! Əlbəttə, onları Nuru məcbur etməirdi, çünki çox demokratik fikirlərli adam idi. Hər cür dini, irqi ayrıseçkilikdən zəhləsi gedirdi. Ancaq yaxşı oldu ki, Volf-Diterə sünnət elədilər. Yoxsa, sünnətsiz kürekan... Yox, yox, bu doğrudan da lap ağ olardı...

Cənab Qrünberqerin tanışlarından birinin köməyi ilə Nuru Pəhlivan iş yerini dəyişdi, həmişə adamların gur yerindən qaçan Nuru müəssisələrdən birinə rəis müavini keçdi və bununla da sübut etdi ki, türk də vəzifə sahibi ola bilər. İstəsə, daha böyük vəzifəyə keçərdi, ancaq boynuna çox da məsuliyyətli iş götürmək istəmədi. Lakin bu o demək deyildi ki, qorxurdu. Yox, allah eşqinə, Nuru heç nədən qorxan deyildi. Sadəcə, istəyirdi ki, qızı ilə məşğul olmaq üçün vaxtı çox olsun. Bir də ki, tərcümə ilə istədiyi qədər qazana bilməzdi...

Volf-Diterin valideynləri Nuru köməyi olmadan dəyişirdilər. Əlbəttə, hələ demək olmazdı ki, tam türkləşiblər, ancaq heç alman da deyildilər. Alman qonşuları onlardan qaçır, türklər də çox yaxına buraxmırdılar, çünki tam türkləşməmişdilər və Volf-Diter də hələ Arzu ilə evlənməmişdi. Əvvəllər arvadına səbrlə qulaq asan cənab Qrünberqer indi onun çərənçiliyinə dözə bilmirdi. Doğrudan da, o hər işə qarşıdır, hətta türk qadınlarına da alman dili öyrətmək istəyirdi. Xoşbəxtlikdən, cənab Qrünberqer bunun qarşısını vaxtında aldı. Axı ona nə dəxli vardı ki, türk qadınları almanca öyrənir, ya yox?! Yaxşısı bu idi ki, evində oturub ərinin qeydina qalaydı... Başqa qadınlarla nə işi? Frau Qrünberqer də, öz növbəsində, əri içəridə ayaqqabılı gəzəndə, hirsələnirdi. Axı adam təmizkar olmalıydı! Ancaq cənab Qrünberqer nə bərədəsə onun fikrini soruşanda, cavab verirdi ki, evin kişisi özüdür, necə istəyir, elə də eləsin. Hətta bir gün əri ona deyəndə ki, "kosmetikaya yaman çox pul xərcləyirsən, səni onsuz da sevirəm, bu işə son qoy, yoxsa...", arvad heç incimədi...

Avstraliyaya nə qədər məktub yazsalar da, cavab gəlmədi. Qardaşının razılığı olmadan Nuru da "hə" deyə bilməzdi. Heç olmasa öldüyünü bilsəydi, iş bir az asanlaşırdı. Bu tərəddüdlər hər iki ailəni kədərləndirdi. Axı, Nuru böyük vəzifəyə keçən kimi qohum-əqrəbasını unudan adamlardan deyildi. Yox, o, geniş dünyagörüşünə malik olan bir türk kimi heç vaxt öz qınından çıxmazdı....

Buna görə də, Avstraliyadakı türk səfirliyindən kömək istədi. Nəhayət, il yarımından sonra cavab gəldi ki, qardaşı itkin düşüb və bundan artıq heç nə deyə bilməzlər. İşlər daha da qəlizləşdi. Qardaşı ölməmişdi, sadəcə olaraq itkin düşmüşdü. Birdən Nuru "hə" deyəndən sonra üzə çıxıb etiraz etsə, necə olacaq?! "Yox" da demək olmazdı, çünki əksinə də ola bilərdi.

Bu aralıqda Qrünberqerlər ailəsi Türkiyəyə səfər etdi. Türkiyədəki türklərlə tanış oldular, türk zəkasının nə demək olduğunu bildilər. Türk dilini elə yaxşı öyrəndilər ki, hətta qurşaqdan aşağı olan

yerlər haqqındakı lətifələri də başa düşməyə başladılar. Cənab Qrünberqerin ən çox xoşuna gələn bu oldu ki, türk qadınları öz ərlərinə qarşı çox təvazökar idilər. İlahi məhəbbətlə sevlmək nə böyük səadət idi! Əlbəttə, belə olan halda qadına qarşı əliaşiq olmaq o qədər də çətin deyildi. Almaniyada qadınlar özlərinə nəşə alır, Türkiyədə isə hamısını kişilər bağışlayırdı. Bunun özü kişiye ilham verir, onun imkanlarını qat-qat artırırdı. Məhz elə bunun məntiqi nəticəsi idi ki, Türk kişiləri alman kişilərindən... Türk qadınları öz ləyaqətləri ilə türk kişilərinin gözlündə yüksəlirdi. Kişi arvadının yolunda hər şeyə hazır idi! Hətta adam da öldürərdi! Doğrudan da, belə qadınların yolunda adam öldürməyə dəyərdi! Bir cümə günü məscidə gedəndən sonra məlum oldu ki, cənab Qrünberqer də ordakı başqa türk kişiləri kimi Allahdan çəkinir. O, türk kişilərinin öz arvadları ilə xoşbəxt ailə həyatı qurduqlarının səbəbini məhz məsciddə başa düşdü. Allah ondan çəkinən hər bir müsəlmandan razı idi. Türk kişisi türk qadını üçün əlçatmaz, müqəddəs, bəli, hər şeyə qadir olan bir varlıq idi. Kişi qadının taleyini müəyyənləşdirir, ona düzgün yol göstərir, onu yedirdir, gələcək nəslin artımı üçün bütün məsuliyyəti öz üzərinə götürürdü. Türk qadınına bundan böyük səadət lazım deyildi. Beləliklə, cənab Qrünberqer müsəlman oldu və az keçəndən sonra arvadına dedi:

- Məni bağışla... Sən də müsəlman olmasan, axıracan bir yerdə yaşaya bilməyəcəyik...

Axırda qadın da dönüb müsəlman oldu.

Doğrudan da, burda Nurunun günahı olmadı. O, insandakı təbiiliyi sevirdi. Yalnız yunanlardan, kürdlərdən və bir də ermənilərdən xoşu gəlmirdi. Qalan millətlərdən olan adamlara hörmətlə yanaşırdı. Bütün türklərə də eyni münasibət bəsləyir, haralı olduğunu soruşmur, tərcümə eləyərkən hamısına eyni qiymət deyirdi. Nuru Pəhlivanın tutduğu vəzifə hamıya eyni gözlə baxmağı tələb edirdi.

Almanların müsəlmanlaşması çox böyük təntənə ilə qeyd olundu, hətta el xanəndələri, saz da gətirdilər. İçki verilmədi. Nuru görüb-götürmüş adam idi və azacıq da olsa rəki içilməsinə etiraz etməzdi. Ancaq Qrünberqerlər razı olmadılar. Və bununla da bir daha sübut etdilər ki, doğrudan da əvvəllər alman olublar. Çünki almanlar heç vaxt yarıncıq iş tutmazlar. Nuru uzun bir nitq söylədi, bu böyük təntənə həm də Nurunun təntənəsinə çevrildi. Axı, başqa türk fəhlələrinin xoşuna gəlməyən Nuru türklüyün nə demək olduğunu sübuta yetirmişdi! Səbri, işgüzarlığı ilə öz sənətinin nə demək olduğunu bütün gəlmiş fəhlələrə göstərmişdi!

Bütün bunlardan sonra Nuru hiss etdi ki, qızı vermək olar. Keçmiş Volf-Diter - indiki Vədat Dəmir öz ailəsi ilə şənbə günü gəlmək istədi. Atası isə məsləhət gördü ki, cümə gününün axşamı yaxşıdır, çünki müqəddəs gündür. Nurunun arzusu ilə bir molla da sifariş verdilər ki, allah kəlamı oxunsun, cavanların nikahı lap möhkəm olsun.

Arzu yenə kişilərlə oturdu, qadınlarsa mətbəxə keçdilər. Müxtəlif məsələlərdə, hətta əcnəbilərə nifrətdən də danışdılar. Axırda keçmiş Volf-Diterin atası dedi:

- Əziz Nuru, xahiş edirəm, qızı öz otağına göndər. İstəmirəm ki, indi sənə deyəcəyim sözləri özü də eşitsin. - Arzu könülsüz halda otaqdan çıxdı. Cənab Qrünberqerlər sözlünə davam etdi: - Nuru, bizim yolumuzda çəkdiyən bütün zəhmətlərə görə çox sağ ol. Mən həmişə istəmişəm ki, sənin qızını Allahın buyruğu, Məhəmmədin şəriəti və bütün müqəddəslərin duası ilə öz oğluma alım. İndi sənə birçə sualım var: de görüm, qızın bakirədirmi?

Həmin anda Nuru qol-budağı sınımış ağaca bənədi. Nəfəsi tutuldu. Heç qırmıdına bilmədi, gözləri isə bir nöqtəyə zillənib qaldı. Sonra ağzını açıb nəşə demək istədi, ancaq keçmiş cənab Qrünberqer aman vermədi:

- Sənin qızın atasının yanında siqaret çəkir. Düzdür, mən qadınların siqaret çəkməyinin əleyhinə deyiləm, ancaq atasının yanında olmaz. Özün də görürsən ki, çox dar şalvar geyinir, həmişə pudralanır, rənglənir. Əgər bunu Vədat üçün eləsəydi, dərd yanı olardı. Xeyr, şəhərə çıxanda da üz-gözlünə çəkir! Buna görə də, mənə elə gəlir ki, sənin qızın bakirə deyil! Cavab gözləmirəm, ancaq birçə onu deməyi lazım bilirəm ki, belə qız bizim türk müsəlman oğlumuza lazım deyil...

**"DÜNYA" MƏKTƏBİ 2016-2017-ci
TƏDRİS İLİ ÜÇÜN
1-11-ci SINIFLƏRƏ
ŞAĞİRD QƏBULU ELAN EDİR**

Xəzər Universiteti "Dünya" məktəbi, 2016-2017-ci tədris ili üçün 1-11-ci siniflərə şagird qəbulu elan edir. Tədris Beynəlxalq bakalavr proqramı (IB) üzrə ixtisaslaşmış xarici və yerli müəllimlər tərəfindən həyata keçirilir.

IBPYP –1-4 ibtidai sinifləri, IBMYP –5-9-cu sinifləri, IBDP isə 10-11-ci sinifləri əhatə edir.

Xəzər Universiteti "Dünya" məktəbi 2009-cu ildən Beynəlxalq bakalavr diplom proqramının (IBDP) tədrisi ilə məşğuldur. Məktəb bu sahədə çoxsaylı uğurlara imza ataraq, ibtidai və orta məktəb üzrə yüksək standartlara malik keyfiyyətli Beynəlxalq bakalavr təhsili verir. "Dünya" məktəbinin şagirdləri yerli və beynəlxalq olimpiadalarda müvəffəqiyyətlə iştirak edir və yüksək nəticələr əldə edirlər.

"Dünya" məktəbinin məzunları dünyanın məşhur universitetlərində (Oxford, Boston, Lancaster, Surrey, Warwick və s.) təhsil alırlar.

Tədris akademik və sosial baxımdan zəngin olması ilə yanaşı, həm də məktəbdənkənar fəaliyyət ilə şagirdlərin hər tərəfli inkişafı üçün qayğıkeş mühit yaradır. Məktəbin şagirdləri konfranslar təşkil etməklə bərabər, həm də xarici ölkələrdə (Türkiyə, Yunanıstan, İngiltərə) konfranslarda müvəffəqiyyətlə çıxış edirlər.

Məktəbə qəbul imtahanlar əsasında həyata keçirilir.

Qəbul imtahanında yüksək nəticə göstərən şagirdlər güzəştli təhsil imkanı əldə edirlər.

"Dünya" məktəbi yolunuzu gözləyir.

ELAN•ELAN•ELAN•ELAN•ELAN

XƏZƏR UNIVERSİTETİ “DÜNYA” MƏKTƏBİ SUMQAYITDA

- Xəzər Universitetinin Sumqayıtda yeni fəaliyyətə başlayan Dünya Məktəbi şagird qəbulu elan edir:

- Məktəbəqədər hazırlıq (5-6 yaş) - Azərbaycan, rus, ingilis dillərində
- Tədris bütün siniflər üzrə - Azərbaycan, rus dillərində
- İB Proqramları üzrə təhsil İngilis dilində
- İB diplomu əldə edən məzunlar dünyanın tanınmış universitetlərində birbaşa bakalavr təhsili almaq imkanı əldə edirlər.
- Məktəbdə Amerika universitetlərinə qəbul imkanı verən SAT kursları və SAT test mərkəzi fəaliyyət göstərir.
- Qəbul imtahanlarında yüksək nəticə göstərən şagirdlər gözlənilən şərtlərlə təhsil almaq hüququ qazanırlar.
- Keyfiyyətli təhsil almaq üçün zəngin kitabxana, müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuş sinif otaqları və laboratoriyalar mövcuddur.
- Şagirdlərin hərtərəfli inkişafını təmin edən kəmançə, rəqs, dram, musiqi və mütəxəssis dərslər.
- Şagirdlər sağlam qidalanır, məktəbə rahat və təhlükəsiz gediş-gəliş üçün avtobus xidməti ilə təmin edirlər.

Ünvan: Sumqayıt şəhəri,
44-cü məhəllə, Bakı küçəsi

Tel.: (+994 18) 642 30 97
Mob.: (+994 55) 669 96 33
(+994 50) 669 86 33

E-mail: info@dunyaschool.az
www.dunyaschool.az

DÜNYANIN ƏN GÖZƏL KİTABXANALARI

TUT.BY xəbər portalı memarlıq nöqtəyi nəzərindən dünyanın 28 ən gözəl və qeyri-adi kitabxanasını təqdim etmişdir. Oxucularımızı onlarla tanış edirik.

SAN-FRANSİSKO MONASTIRININ KİTABXANASI

PERU

Kitabxana 25 minə qədər qədim əlyazması və nadir çap nüsxəsinin saxlandığı yer kimi məşhurdur. İspaniya Kral Akademiyasının nəşri olan "İspan lüğəti", 1571-72-ci illərdə Antverpendə çap olunmuş "Müqəddəs Bibliya" burada saxlanılan nadir kitablardır.

Dünya məktəbi

Məktəbəqədər hazırlıq

Valideynlərin və şagirdlərin nəzərinə!

Xəzər Universitetinin Dünya məktəbi 2016-2017-ci tədris ilində I-XI siniflərə şagird qəbulu elan edir:

Qəbul müsabiqə yolu ilə həyata keçirilir.

Təhsil 3 dildə (Azərbaycan, rus, ingilis) aparılır.

Azərbaycan və rus bölmələrində ingilis dili ikinci dil kimi tədris olunur. Şagirdlərin seçimi ilə fransız, alman, çin dilləri də öyrədilir.

Məktəbdə təcrübəli pedaqoqlar, o cümlədən xaricdən dəvət edilmiş mütəxəssislər çalışırlar. Burada savadla yanaşı, tərbiyə də mühüm yer tutur.

Dünya məktəbi beynəlxalq statuslu məktəbdir. O, Beynəlxalq Bakalavr Təşkilatının (International Baccalaureate Organization – IBO) üzvüdür. Məktəbdə IB Diplom Proqramı fəaliyyət göstərir.

X sinif şagirdləri tam orta təhsillə yanaşı, öz istəkləri ilə Beynəlxalq Bakalavr Təşkilatının Diplom Proqramında təhsil ala bilərlər. Digər məktəblərin şagirdləri də imtahan verməklə Diplom Proqramına qəbul edilirlər.

Diplom proqramında təlim ingilis dilindədir. Təhsil müddəti iki ildir.

Beynəlxalq Bakalavr Diplomu əldə edən şagirdlər dünyanın tanınmış universitetlərində təhsillərini davam etdirmək imkanı qazanırlar.

2016-2017 –ci il üçün hazırlığa uşaq qəbulu davam edir.

Hazırlıqda 4-5, 5-6 yaşlı uşaqlar üçün Azərbaycan, ingilis və rus dillərində qruplar təşkil olunub. Bütün qruplarda əlavə iki dil (Azərbaycan, ingilis, rus) tədris edilir.

Gündəlik dərslər proqramından əlavə, Şahmat, Kompüter, Psixologiya, Rəsm-əmək, Rəqs, Dram və Musiqi dərsləri keçirilir.

Ünvan: Bakı, Əcəmi Naxçıvanı 9

Dünya məktəbi

Tel.: (+99412) 563 59 40 /47/48

Mob.: (+99470) 844 08 88

E-mail: info@dunyaschool.az

Məktəbəqədər hazırlıq

Tel.: (+99412) 563 59 43/ 45

Mob.: (+99470) 560 15 18

E-mail: bagca@dunyaschool.az

<http://dunyaschool.az>

XƏZƏR UNİVERSİTETİ

Xaricdə ən çox tanınan, xaricə ən çox tələbə göndərən,
xaricdən oxumağa tələbələrən ən çox gəldiyi,
xarici müəllimlərin ən çox işlədiyi ali məktəbdir.

Xəzər Universiteti öz tədris proqramlarının müasirliyi, verdiyi təhsilin
keyfiyyəti və ciddiliyi, geniş beynəlxalq əlaqələri ilə həm
Azərbaycanda, həm də onun həddüdlərindən çox-çox uzaqlarda geniş
hörmət və nüfuz qazanmışdır.

Xəzər Universiteti dünyada ali məktəblərin reytinginin
müəyyənəşdirilməsi sahəsində nüfuzlu təşkilatların reyting
cədvəlində Azərbaycan ali məktəbləri arasında həmişə birinci
olmuşdur.

2016-cı il iyunun 14-də QS (World University Rankings) təşkilatı
inkişaf etməkdə olan Avropa və Mərkəzi Asiya ölkələri
universitetlərinin reytingini müəyyənəşdirmişdir. Xəzər Universiteti
Azərbaycanın ən yaxşı ali məktəbi seçilməklə yanaşı, göstərilən
bölgənin ilk 70 ali təhsil müəssisəsi arasında yer almış yeganə
Azərbaycan universitetidir.

Universitetin maddi-texniki bazası

Məhsəti küçəsi, 41 ünvanında yerləşən müasir avadanlıqlarla təchiz
edilmiş tədris korpusunda (Neftçilər metrosunun yaxınlığında),
şəhərin mərkəzində Başır Səfəroğlu küçəsi, 122 ünvanında yerləşən
tədris binasında və 8-ci MKR, Əcəmi Naxçıvani küçəsi, 9 ünvanında
(Ayua Sultanovanın heykəlinin yaxınlığında) 3 bina və ayrıca idman
kompleksindən ibarət tədris kampusunda yüksək keyfiyyətli təhsil
almaq üçün hər cür şərait yaradılmışdır.

Təhsil və karyera imkanları

Təhsildə fərqlənən tələbələr təhsillərini Amerika, Kanada,
İngiltərə, Fransa, Almaniya, Hollandiya, İsveç, İtaliya, Türkiyə, Çin,
Yaponiya və s. ölkələrin tanınmış universitetlərində davam etdirmək
imkanı qazanırlar.

Xəzər Universitetində əsas təhsil dili ingilis dilidir. Bu,
tələbələrin müasir dərslərdən istifadə etməsi, təhsillərini xaricdə
davam etdirməsi və xaricdən gələn müəllimlərin effektiv dərslər
deməsinə geniş imkan verir. Məzunlar və yuxarı kurs tələbələri xarici
şirkətlərdə yüksək məşğ işlərdə dövlət alırlar, eləcə də dövlət
təşkilatlarında və ölkəmizin qabaqcıl şirkətlərində işləmək imkanı
əldə edirlər.

Təhsil haqqının ödənilməsində güzəştlər

Dövlət İmtahan Mərkəzinin keçirdiyi imtahanlarda yüksək bal
toplayan tələbələrə aşağıdakı qaydada güzəştlər edilir. İmtahanlarda:
650-700 bal toplayan tələbələr təhsil haqqından tam azad edilir.
600-649 bal toplayan tələbələr təhsil haqqının cəmi 25%-ni ödəyir.
550-599 bal toplayan tələbələr təhsil haqqının 50%-ni ödəyir.
450-549 bal toplayan tələbələr təhsil haqqının 75%-ni ödəyir.

Tələbələr təhsil aldıkları müddətdə əsgəri xidmətdən azaddırlar.

Universitetdə bakalavr pilləsində aşağıdakı ixtisaslar üzrə kadr hazırlığı aparılır:

I qrup üzrə:

- Kompüter elmləri
- Neft-qaz mühəndisliyi
- Kompüter mühəndisliyi
- İnşaat mühəndisliyi
- Riyaziyyat və informatika müəllimliyi
- Fizika müəllimliyi
- Elektronika, telekommunikasiya və
radiotexnika mühəndisliyi
- Kimya mühəndisliyi
- Mexanika mühəndisliyi

II qrup üzrə:

- Mühəsibət nəqəti və audit
- Maliyyə
- İqtisadiyyat
- Menecment
- Marketing
- Biznesin idarə edilməsi
- Tarix müəllimliyi
- Coğrafiya müəllimliyi
- Regionlaşdırma (regionlar üzrə)
- Beynəlxalq münasibətlər
- Turizm və otelçilik

III qrup üzrə:

- Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi
- Xarici dil (İngilis dili) müəllimliyi
- İlk dərəcə sinif müəllimliyi
- Filologiya (İngilis dili və ədəbiyyatı)
- Filologiya (Azərbaycan dili və ədəbiyyatı)
- Politologiya
- Tərəfə (İngilis dili və digər dillər)
- Dizayn

IV qrup üzrə:

- Kimya müəllimliyi
- Biologiya müəllimliyi
- Psixologiya
- Kimya və biologiya müəllimliyi

Universitetdə kadr hazırlığı aparılan bütün ixtisaslarda ödə-
nişsiz və ya dövlət hesabına təhsil almaq mümkündür.

Ünvan: Məhsəti küçəsi, 41

Əlaqə telefonları: (012) 421-68-11, (012) 417-91-33,

Faks: (012) 498-93-79

E-mail: contact@khazar.org

<http://www.khazar.org>